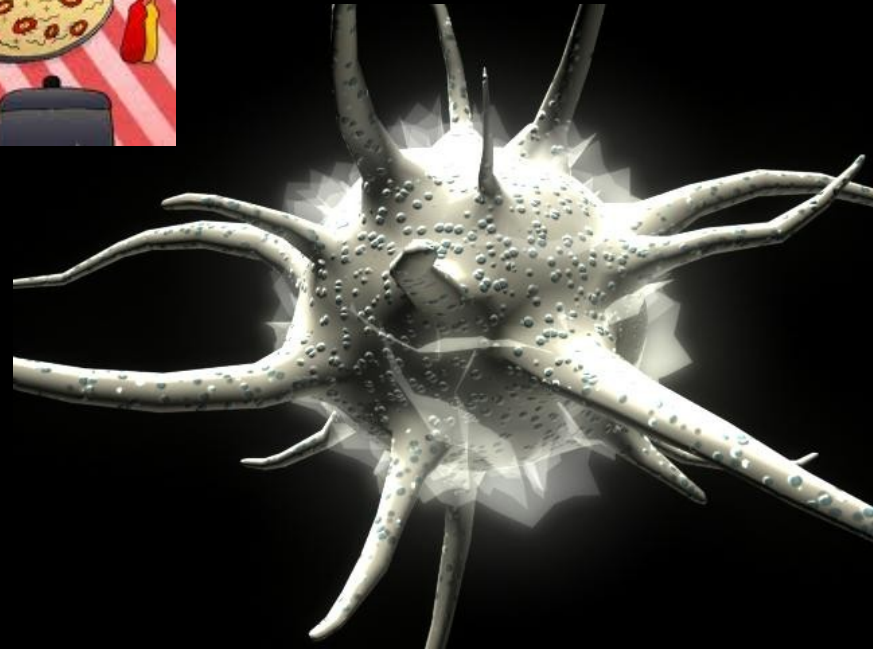
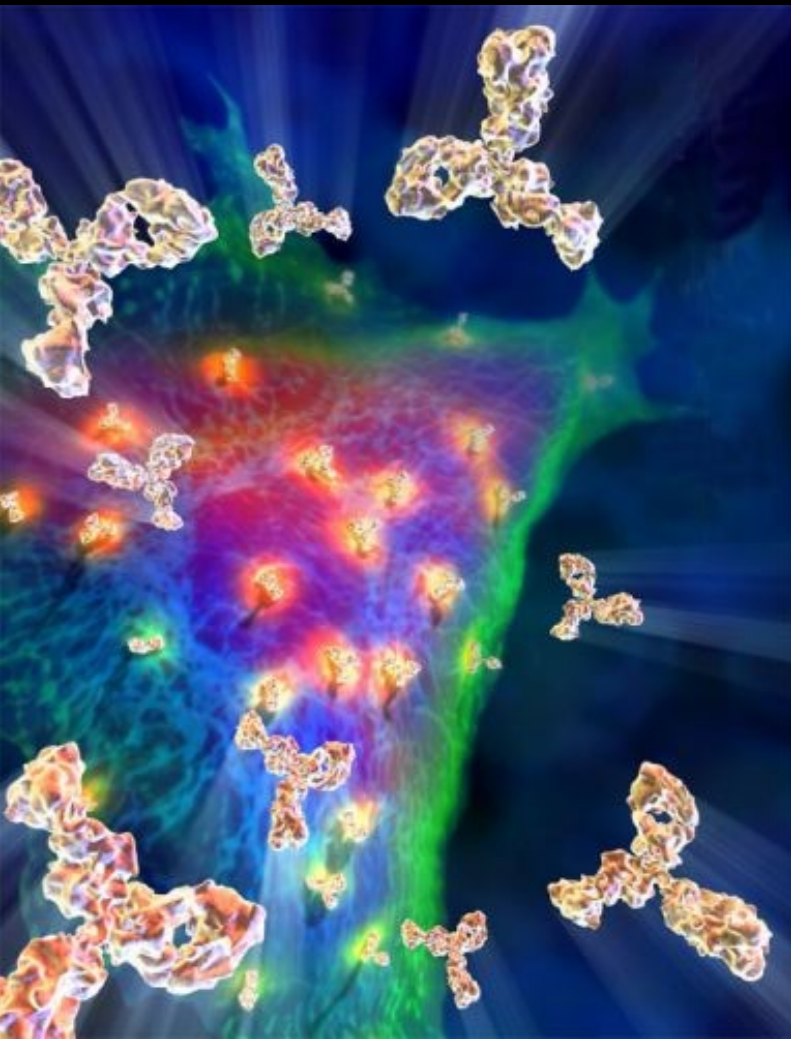
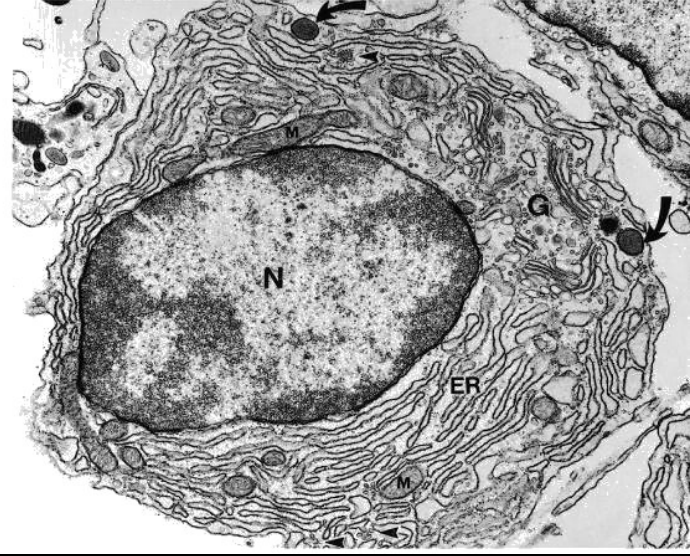
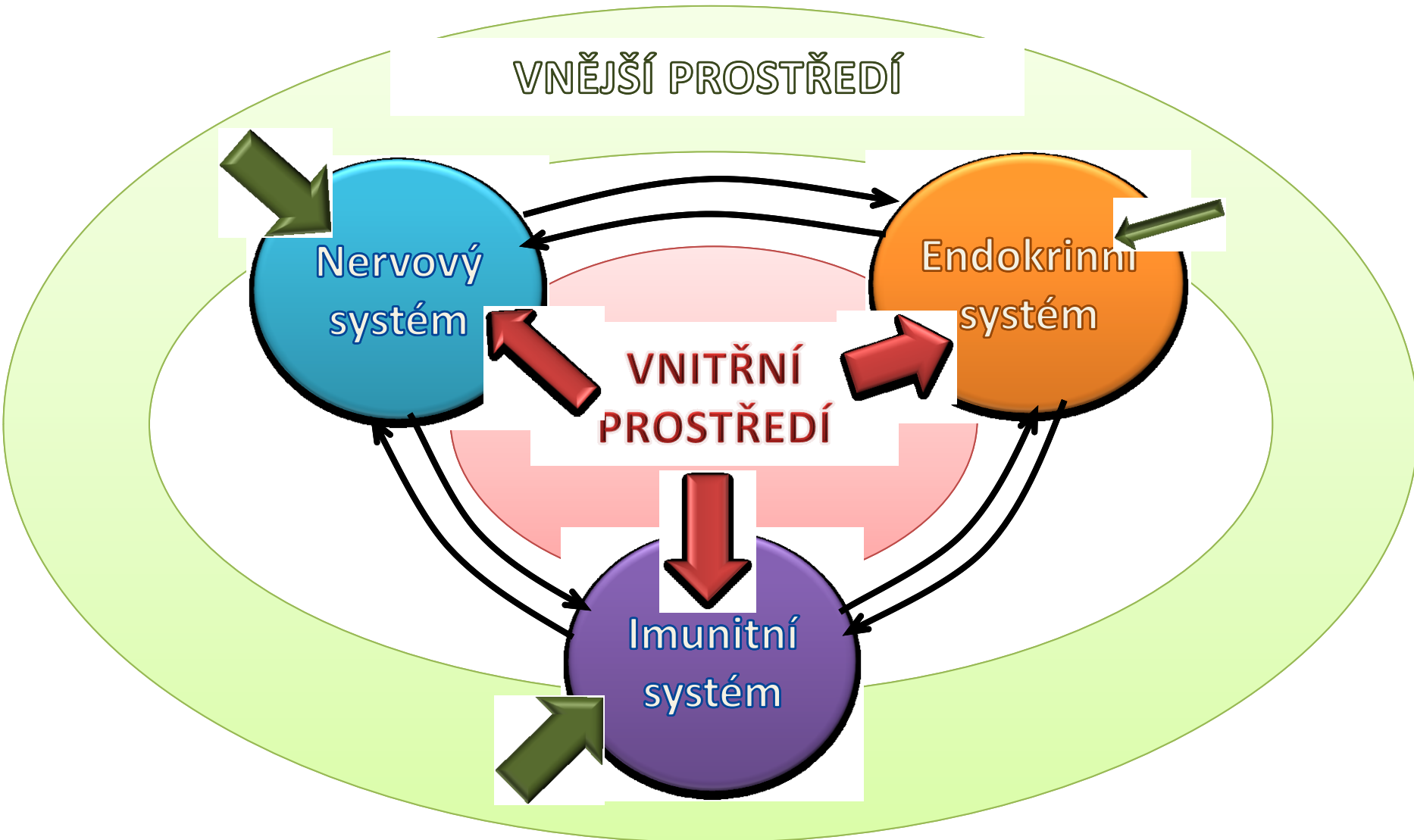

IMUNITA

HOMEOSTÁZA

Homeostáza je schopnost udržet rovnovážný stav v těle koordinovanými fyziologickými mechanismy.

IMUNITA

Ochrana před právním stíháním poskytována Římským senátorům v období výkonu funkce.

Úlohy imunitního systému:

- Odlišit nebezpečné od neškodného
- Ochrana a eliminace škodlivých látek, mikroorganismů, jedů a maligních buněk
- Tolerance vlastních antigenů
- Paměť na předchozí reakce

POJMY

IMUNOGEN - molekulární nebo nadmolekulární struktura, která může u příjemce vyvolat imunitní odpověď

ANTIGEN - schopnost molekuly reagovat s produkty získané imunity - s *protilátkami*,

- sloučeniny mohou reagovat s protilátkami, ale nemusí vyvolat imunitní odpověď

-všechny imunogeny jsou antigeny, ale ne všechny antigeny jsou imunogeny

EPITOP - část molekuly, která se váže na protilátku

ADJUVANS - látka zesilující imunitní odpověď

FORMOVANÉ KREVŇÍ ELEMENTY

Červené krvinky

erythrocyty

$5 \cdot 10^{12} / l$

Bílé krvinky

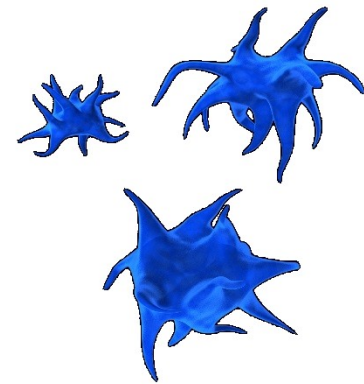
leukocyty

$4 - 10 \cdot 10^9 / l$

Destičky

trombocyty

$150 - 400 \cdot 10^9 / l$

granulocyty

agranuloc

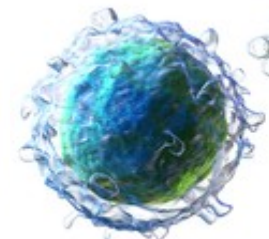
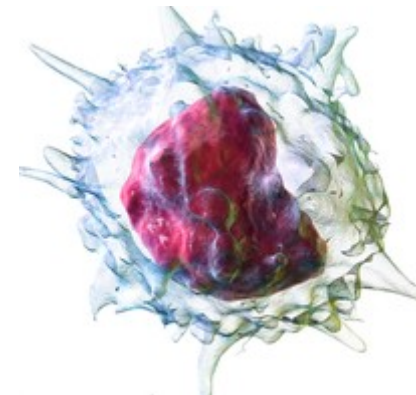
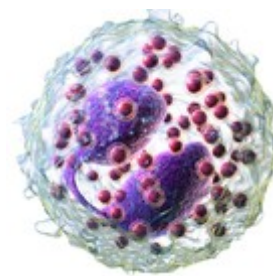
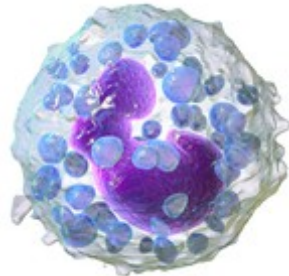
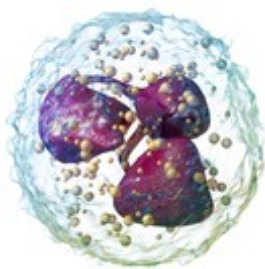
neutrofil

bazofil

eozinofil

monocyt

lymfocyt

LYMFOIDNÍ ORGÁNY

Primární:

Kostní dřeň – vznik a množení imunitních buněk

Brzlík (thymus) - neúčastní se imunitních reakcí

- poskytuje prostředí pro zrání T buněk

Sekundární:

Lymfoidní tkáň asociována se sliznicemi - difúzní lymfoidní tkáň slizničních povrchů (trávicí trakt, dýchací systém, ledvinový systém)

Fabriciova burza a její ekvivalenty u savců (střevní lymfoidní tkáň, apendix) - vznik a zrání B buněk (u člověka v kostní dřeni)

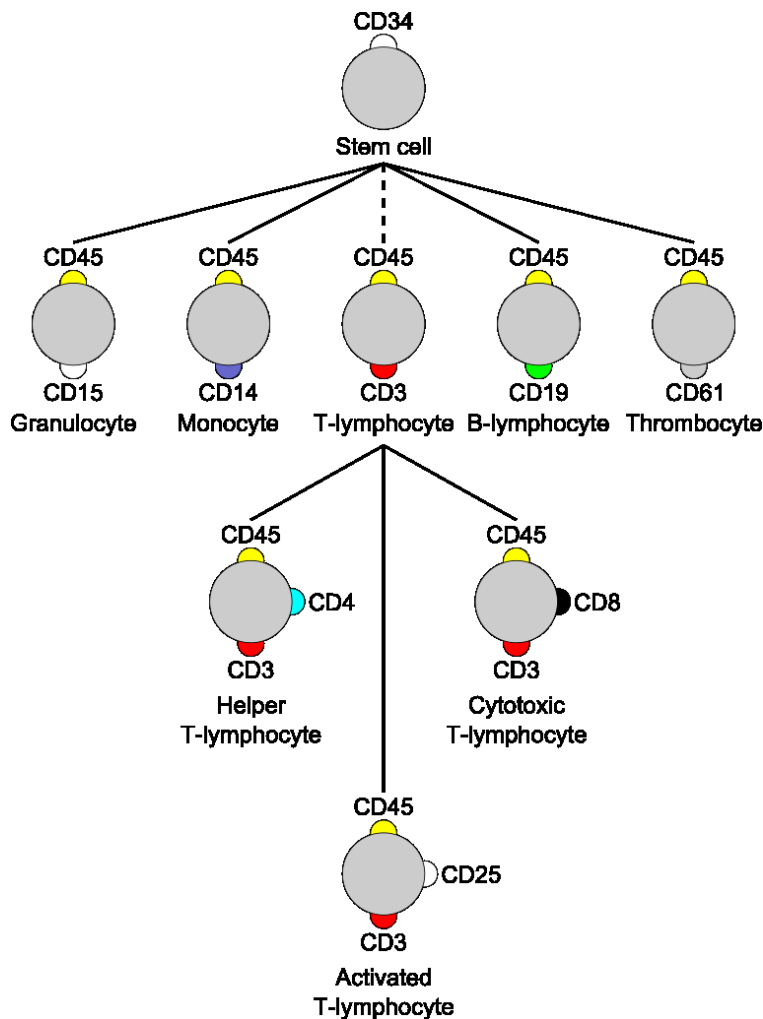
Mandle (tonsily) - umístěny v místě s největším kontaktem antigenů, hluboké krypty usnadňují zachycení cizích částic, odkud jsou transportovány do lymfoidních folikulů

Lymfatické uzliny - filtr pro cizorodé částice a tkáňové zbytky

Slezina

Cluster of designation - CD

Protokol používaný k identifikaci molekul na povrchu buněk.

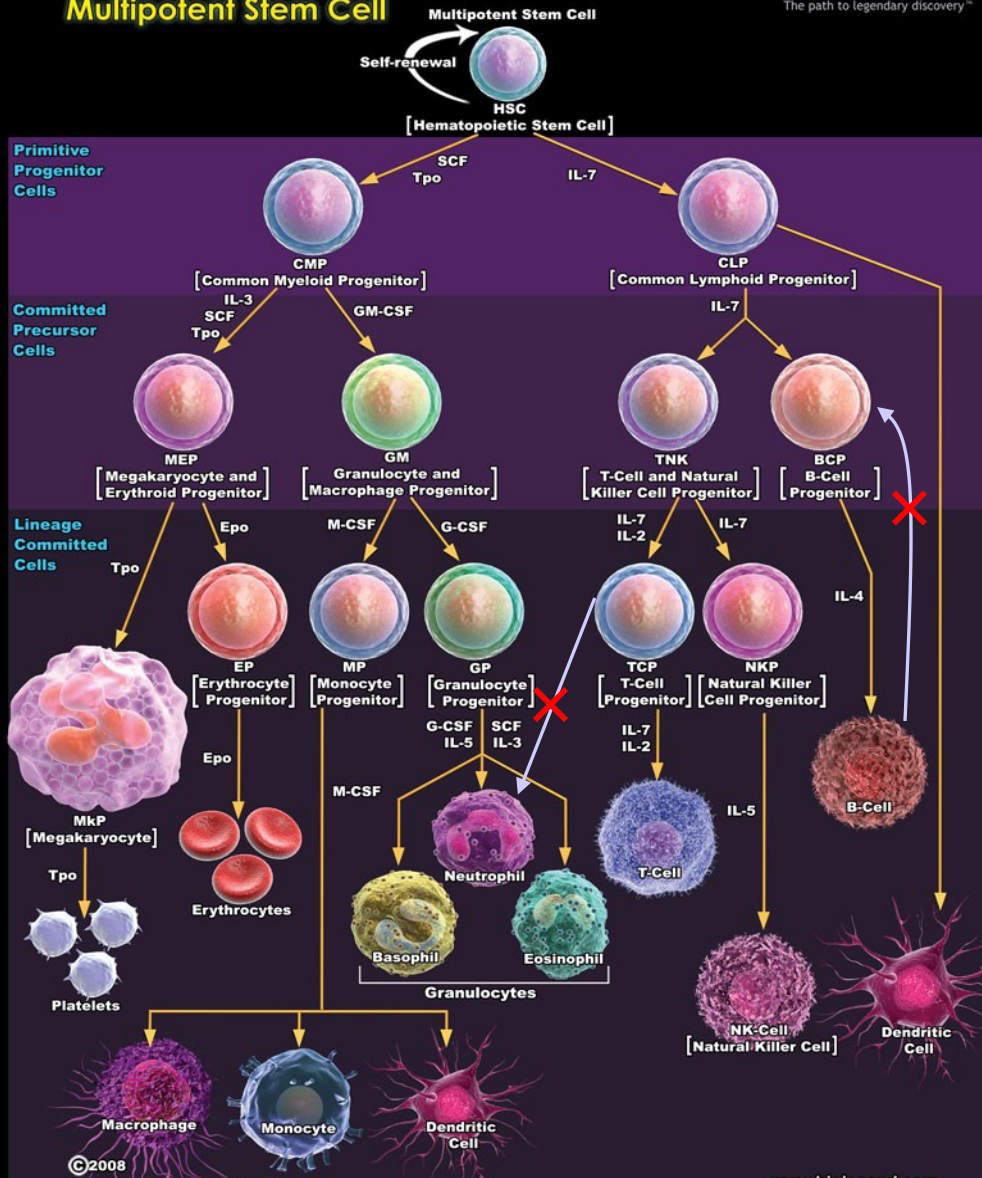

- Receptory
- Ligandy
- Adhezní molekuly

- CD 34 ... adhezivní molekula, interakce se selektiny – *na kmenových buňkách*
- CD 45 ... receptor (?), důležitý pro aktivaci T a B buněk - *na všech lymfocytech*
- CD 3 ... signální molekula asociovaná s TcR - *na všech T-lymfocytech*
- CD 4 ... koreceptor zapojený do rozpoznávání antigenů vystavených na HLA II. třídy prostřednictvím TcR – *T pomocné lymfocyty*
- CD 8 ... koreceptor zapojený do rozpoznávání antigenů vystavených na HLA I. třídy prostřednictvím TcR – *T cytotoxické lymfocyty*

HEMATOPOÉZA

Hematopoiesis from Multipotent Stem Cell

PRAVIDLA:

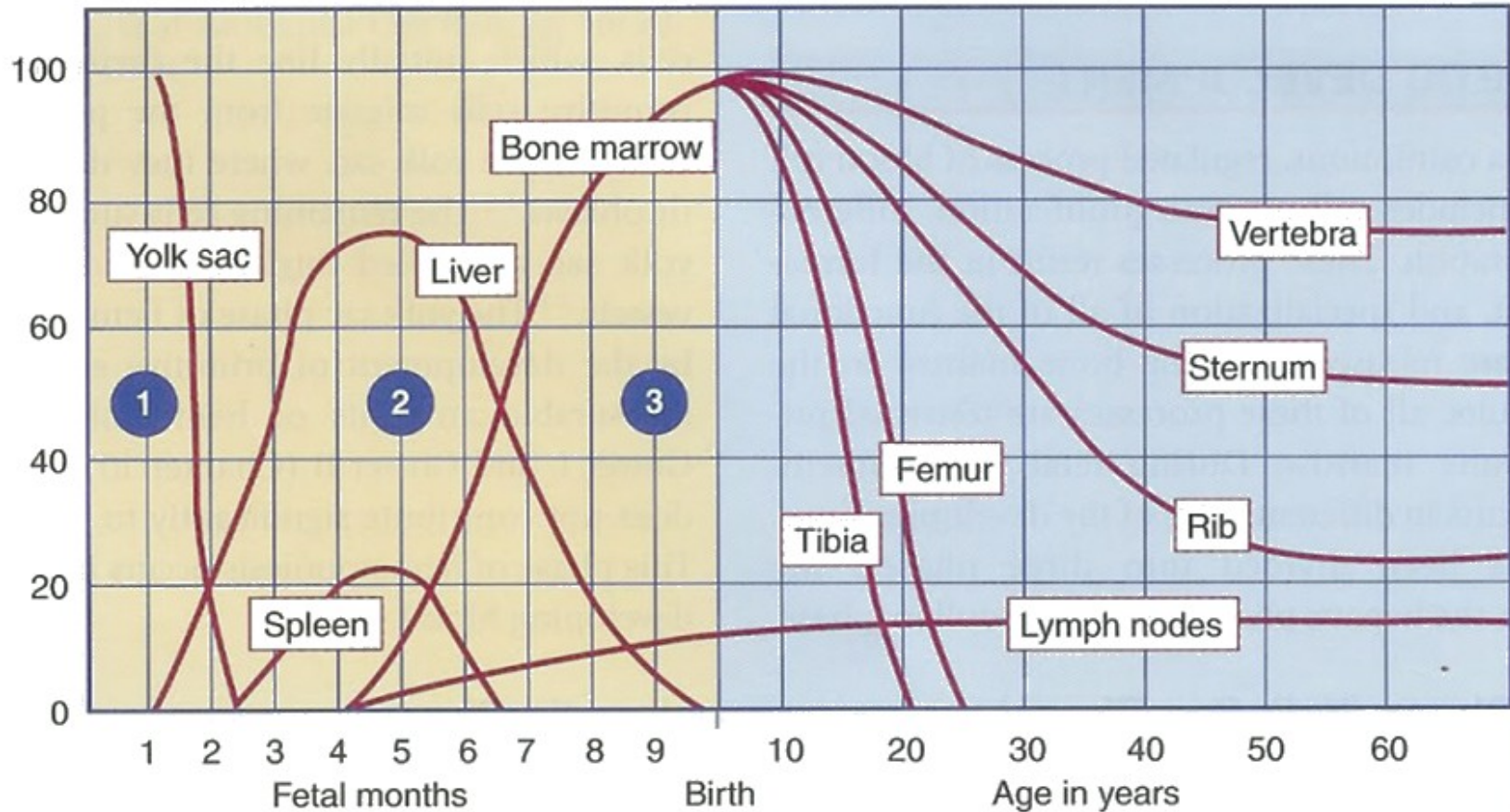
- leukocyty se *nemohou dediferencovat*

- Po určení do specifické vývojové linie nemohou přestoupit do jiné vývojové linie

HEMATOΠOÉZA

Cellularity (%)

Sites of hematopoiesis

- 1 Mesoblastic
- 2 Hepatic
- 3 Myeloid

MAJOR HISTCOMPATIBILITY COMPLEX (MHC)

= *HUMAN LEUKOCYTE ANTIGENS (HLA)*

Myš (H2)

Bovinní leukocytární antigeny (BLA)

Prasečí leukocytární antigeny (SLA)

Sasanka mořská

HLAVNÍ HISTOKOMPATIBILNÍ KOMPLEX (HLA)

K úspěšné činnosti imunitního systému musí být tento systém schopný odlišit „*cizí*“ od „*vlastního*“. Toto rozlišení je dosaženo prostřednictvím molekul MHC v membráně buněk.

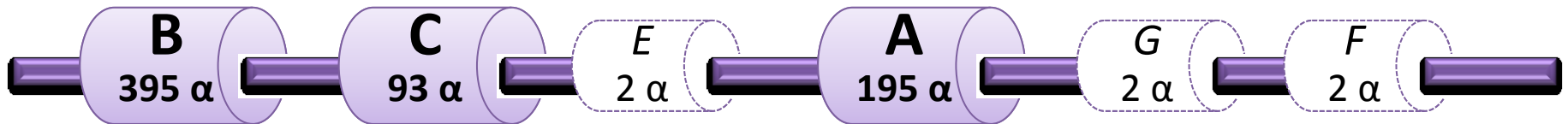
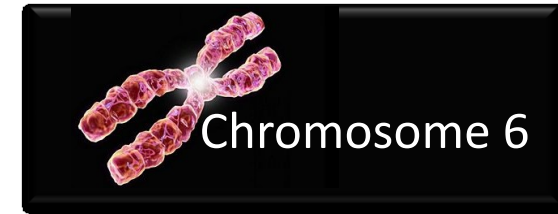
I. třída - přítomný na všech jaderných buňkách
- předkládá „*cizí*“ molekulu (virovou, nádorovou)
cytotoxickým T lymfocytům
- při transplantaci je molekula I.třídy na buňkách darovaných orgánů přímo rozpoznána leukocyty příjemce → **odhojení štěpu**

II. třída - prezentují pouze lymfocyty B, makrofágy; po aktivaci buňky T, buňky štítné žlázy, endotelové buňky
- předkládá cizí molekuly **pomocným buňkám T**
- při transplantaci kostní dřeně vyvolají molekuly II.třídy s navázanými neznámými bílkovinami na buňkách příjemce odpověď leukocytů dárce → **reakce štěpu proti hostiteli**

LIDSKÉ LEUKOCYTÁRNÍ ANTIGENY (HLA)

= *transplantační antigeny*

Třída I MHC

- Všechny jaderné buňky

Třída II MHC

- Dendritické buňky

- B-lymfocyty

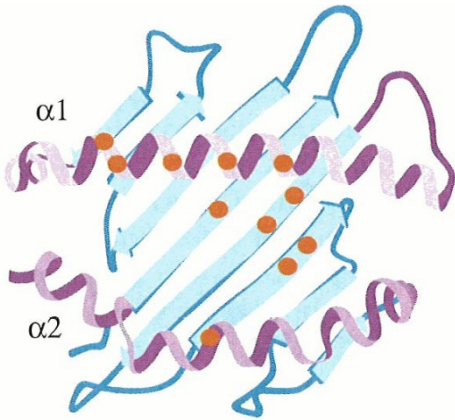
- makrofágy

- aktivované, ale ne klidové T-lymfocyty

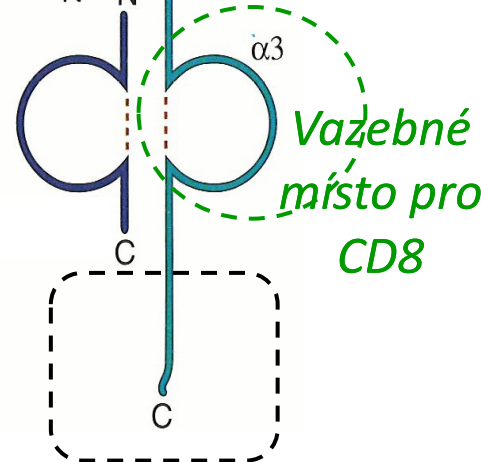
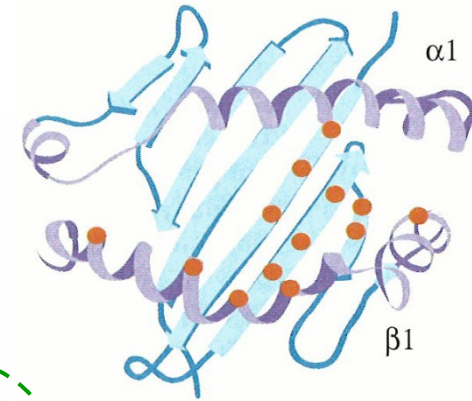
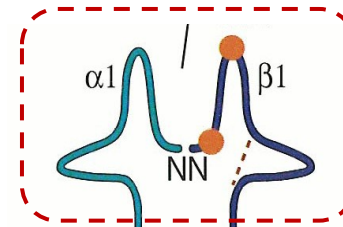
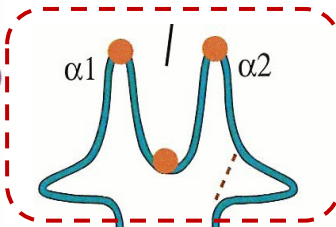
LIDSKÉ LEUKOCYTÁRNÍ ANTIGENY (HLA)

Třída I MHC

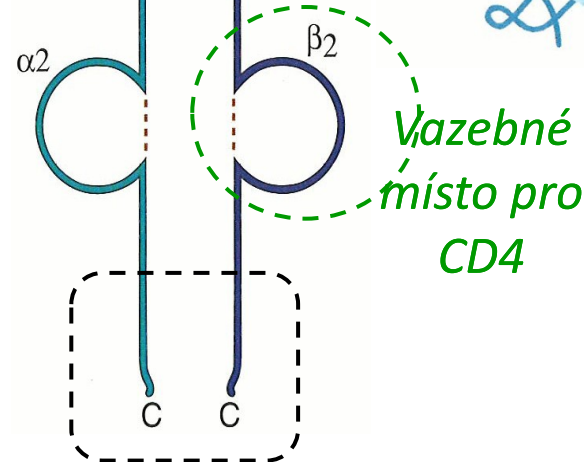
Třída II MHC

Extracelulární polymorfní vazebný rozštěp

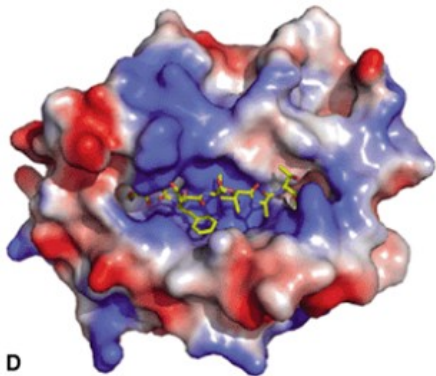

Vazebné místo pro CD8

Vazebné místo pro CD4

Transmembránová a cytoplazmatická doména

IMUNITA

VROZENÁ

ZÍSKANÁ

Charakteristiky

Specificita

*Struktury sdílené
spřízněnými skupinami
mikrobů*

*Pro antigeny mikrobů a
pro nemikrobiální
antigeny*

Různorodost

*Omezená;
Kodována v zárodku*

*obrovská; receptory jsou
tvořeny somatickou
recombinací genových
segmentů*

Paměť

Ne

Ano

Nereaktivita na sebe

Ano

Ano

Komponenty

Fyzikální a chemické
bariéry

*Kůže, sliznice.
Anitmikrobiální látky*

*Lymfocyty v epitelích;
protilátky secernované na
povrch sliznic*

Krevní bílkoviny

Komplement

Protilátky

Buňky

Fagocyty, NK-buňky

Lymfocyty

VROZENÁ (NESPECIFICKÁ) IMUNITA

KOŽNÍ A SLIZNIČNÍ BARIÉRY

KŮŽE - suchá, obsahuje baktericidní látky z potu a mazu
- osídlení „cizími“ baktériemi je znesnadněno přítomností „vlastních“, symbiotických, baktérií (mikroflóra)

TRÁVICÍ TRAKT

dutina ústní - odlučování povrchových epiteliálních buněk
- přítomnost *baktericidních* (baktérie zabíjející) látek ve slinách

žaludek - přítomnost kyseliny chlorovodíkové (HCl)

střevo - působí žlučové kyseliny
- hlen na střevní sliznici
- normální střevní mikroflóra
- rychle se obnovující střevní sliznice
- podslizniční fagocyty

reflexy - zvracení, průjmy

VROZENÁ (NESPECIFICKÁ) IMUNITA

KOŽNÍ A SLIZNIČNÍ BARIÉRY

DÝCHACÍ SYSTÉM - řasinkový epitel odnáší hlen se zachycenými bakteriemi a nečistotami do hltanu, následuje spolknutí a zničení HCl v žaludku
- v hlenu jsou přítomny protilátky a inhibitory virů
reflexy - kýčání, kašel, bronchokonstrikce (zúžení bronchů)

MOČOVÉ CESTY - rychlý proud moči
- hleny a lehce kyselé sekrety

pochva ženy - „Döderleinův“ *laktobacil* - vytváří kyselinu mléčnou, která brání množení jiných bakterií

OKO - mrkání a omývání slzami (baktericidní látky)

ANATOMICKÉ STRUKTURY

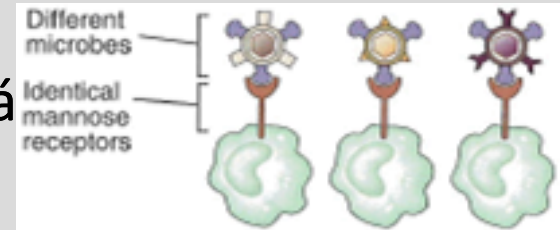
- druhotně vznikající opouzdření ložisek zánětu
- krevně-orgánové bariéry

VROZENÁ buněčná IMUNITA

Specificita

PATHOGEN-ASSOCIATED MOLECULAR PATTERNS (PAMP)

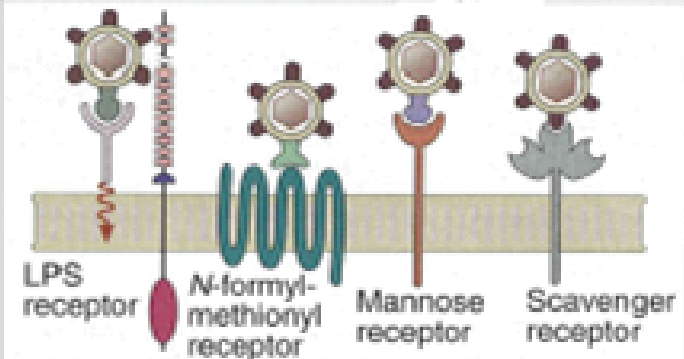
- sdílené mikrobiálními patogeny
- Nejsou přítomny na savčích buňkách
- Životně důležité pro mikroby

Receptory

PATTERN RECOGNITION RECEPTORS (PRR)

- determinované v zárodku
- omezená různorodost

Distribuce receptorů

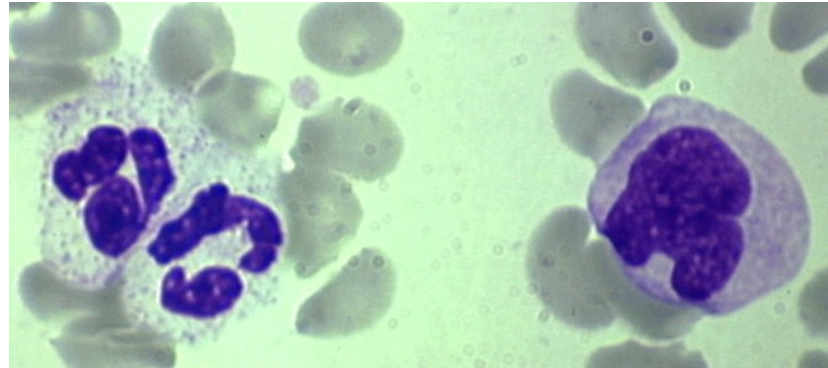
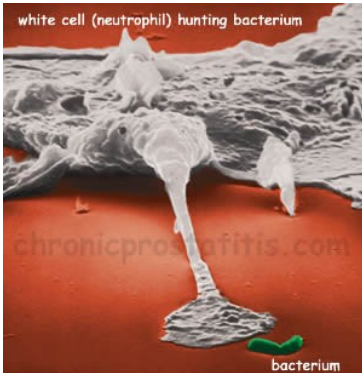
Identické receptory na všech buňkách té samé vývojové linie; neklonální

Rozlišení vlastního od cizího

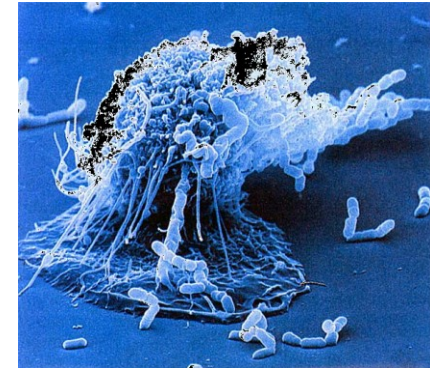
ANO; hostitelské buňky nejsou rozpoznávány nebo exprimují molekuly, které blokují reakce vrozené imunity

FAGOCYTY

Neutrofil

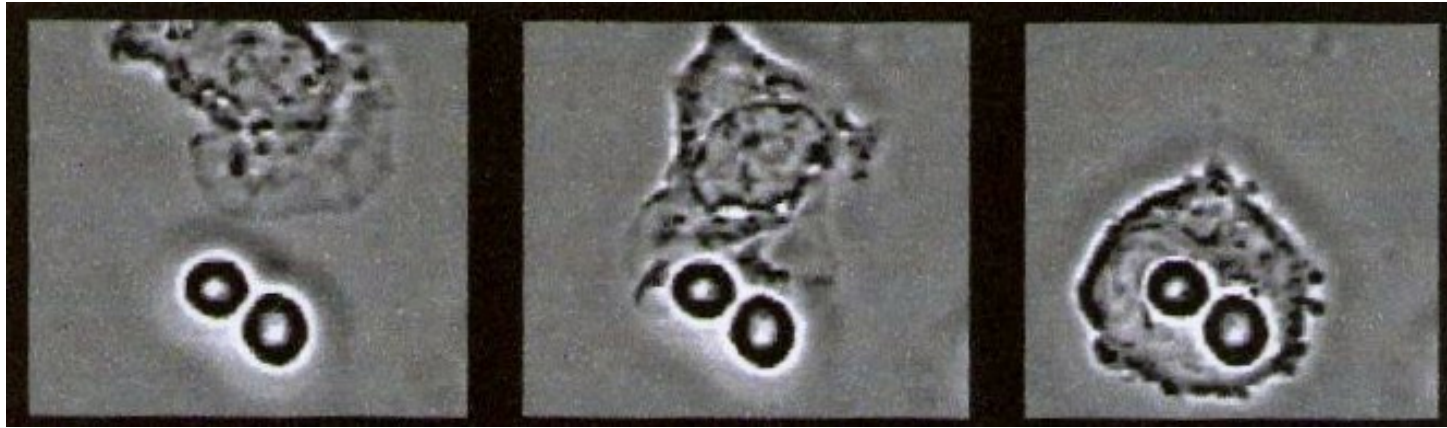
Monocyty - makrofágy

Granule a lysozomy:

- **cationické proteiny a defensiny** - usmrcení baktérií,
- **proteolytické enzymy** (elastáza a cathepsin G) – odbourávání bílkovin,
- **lysozym** - odbourávání stěny baktérií,
- **myeloperoxidáza** – tvorba bakteriocidních sloučenin.
- **lysozym a NADPH oxidáza** – tvorba toxických kyslíkových radikálů
- **lactoferin** – Fe- a B12 – vázající protein

FAGOCYTÓZA

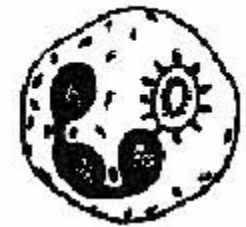

migrace

adheze

ingesce

degradace

FAGOCYTÓZA

Migrace - fagocyty cestují směrem k částicím, které mají být pohlceny. Při cestě z cév přilnou k endotelu (***adherují***) a protáhnou se mezi jednotlivými endotelovými buňkami (***diapedéza***).

Fagocytóza - fagy sérií postupných kroků rozpoznají cizorodou částici, poznají ji, přilnou (***adherují***) a pohltní (***ingesce***). Následně uvolní obsah granul do fagocytárních vakuol (***degranulace***) a zintenzivní svůj oxidativní metabolismus (respirační vzplanutí).
- fagocytóza může být usnadněna navázáním „ochucovadel“ - ***OPSONINŮ*** (protilátky nebo komplement)

migrace

adheze

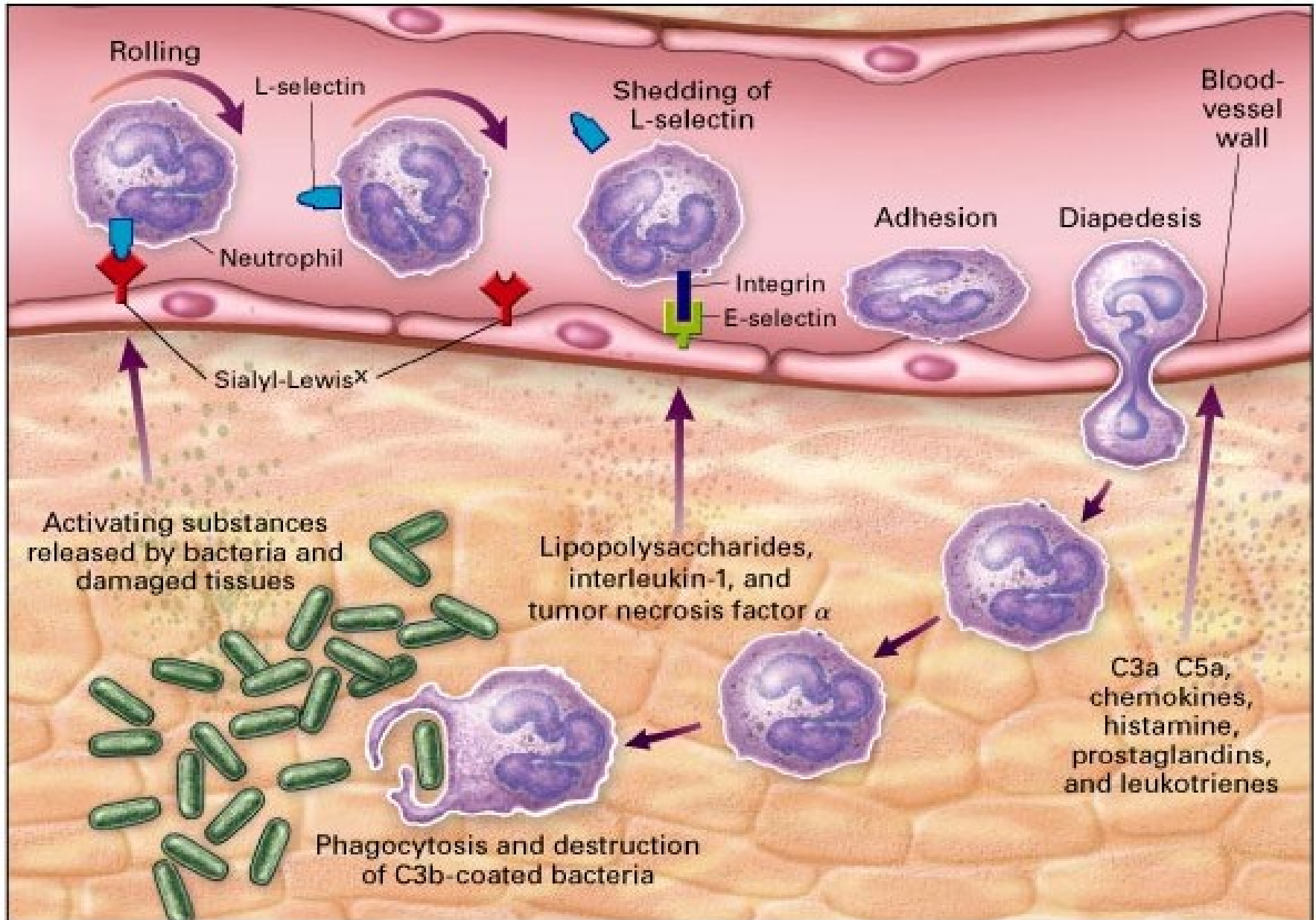
ingesce

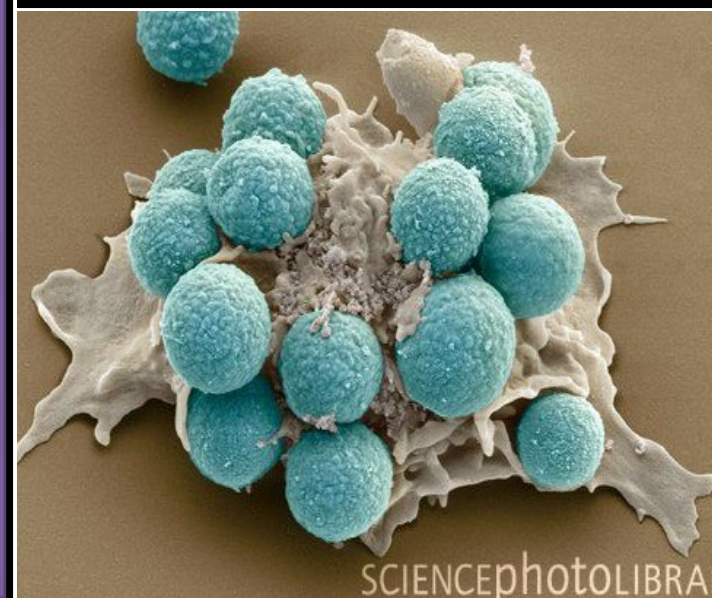
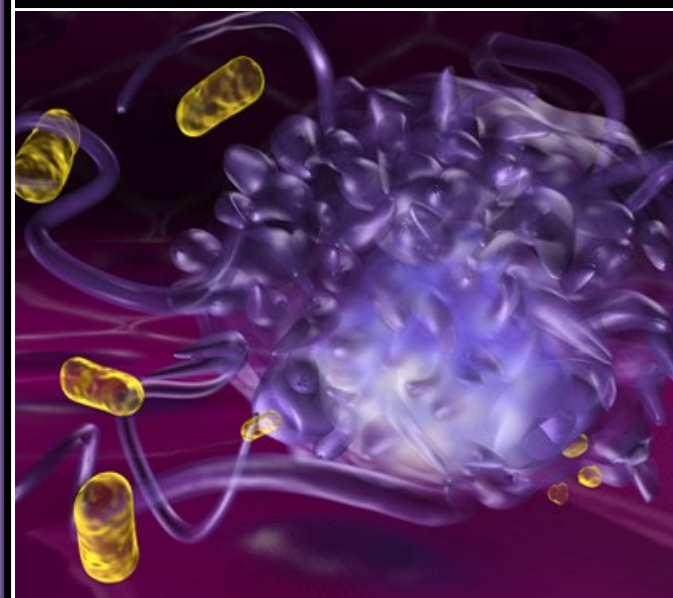
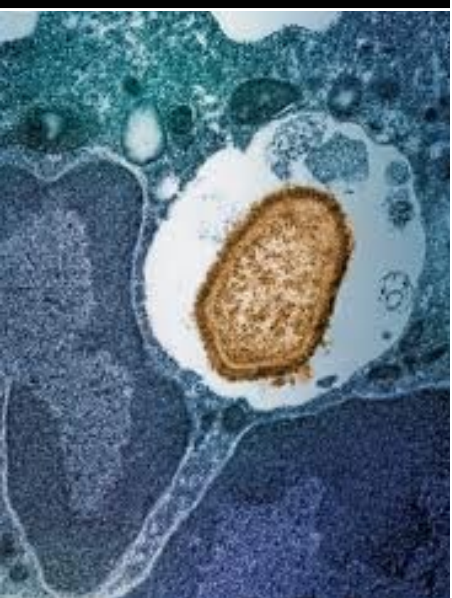
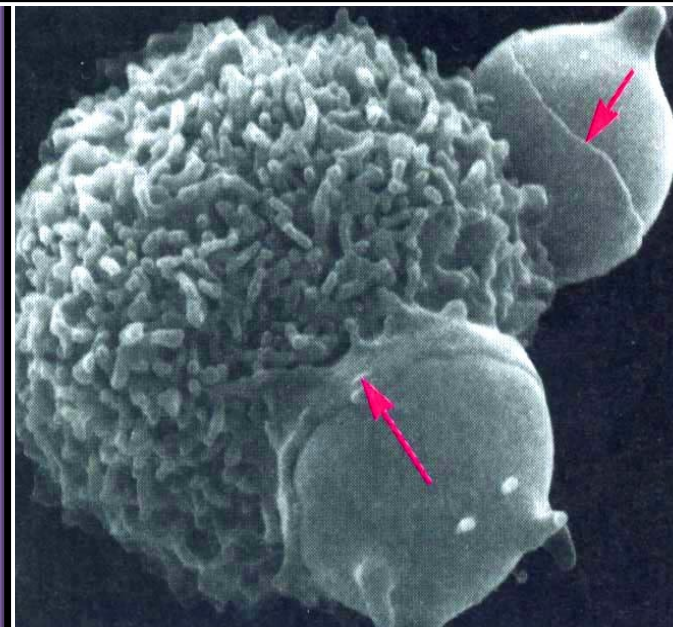
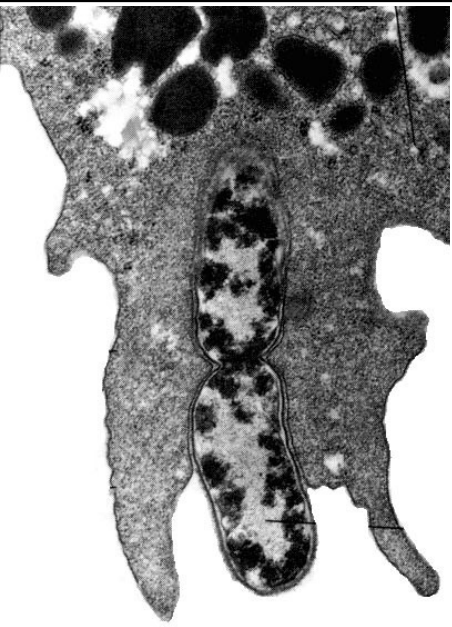
degradace

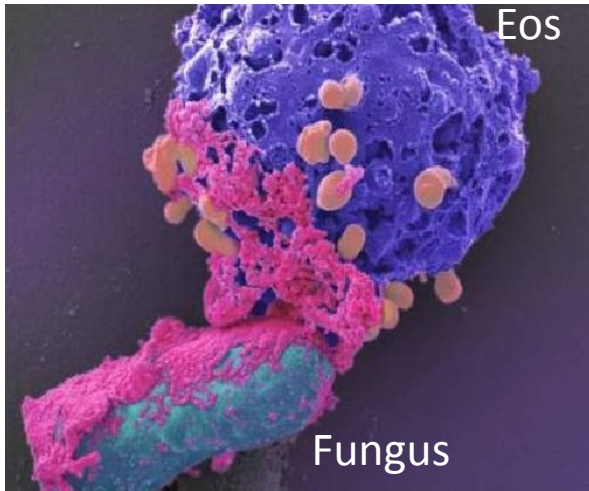
FAGOCYTÓZA - migrace

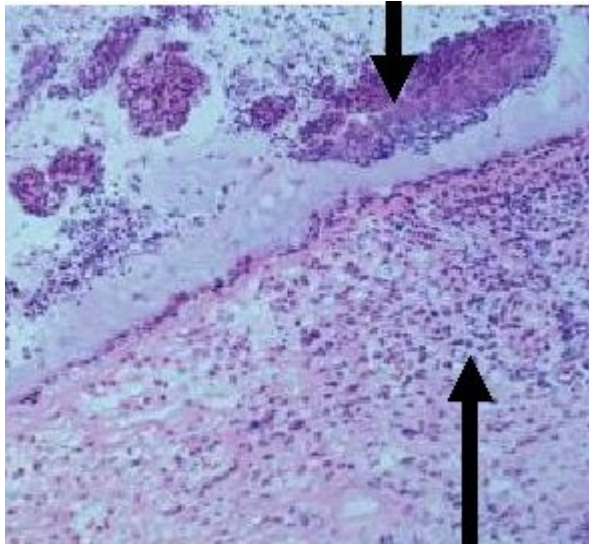
FAGOCYTÓZA - ingesce

EOZINOFILY

Eosinofil a houba v hlenu

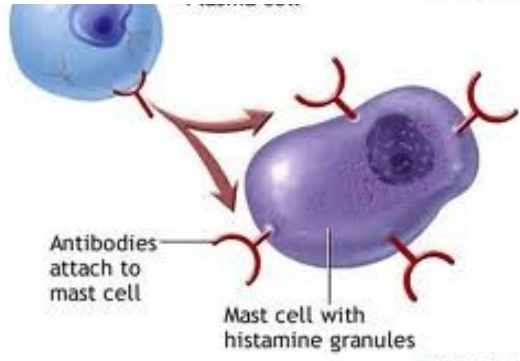
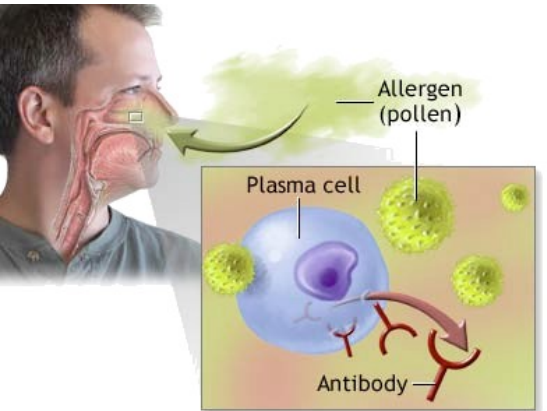
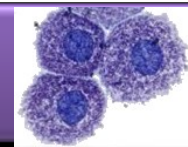
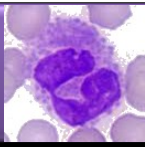

Eosinofil v tkáni migrují do hlenu, aby napadly houby

- Vývoj a zrání v kostní dřeni
- V krvi asi 8–12 hodin, ve tkáních 8-12 dní bez aktivace
- Aktivována parazity obalenými Ig E
- Cytoplasmatické granule:
  - **cationic protein** → póry v membráně
    - inhibice proliferace T buněk
    - utlumení produkce Ig
    - vyvolání degranulace mastocyty
  - **hlavní basický protein** → cytotoxin a helmintotoxin
  - **peroxidáza** → oxidační stres → apoptóza
  - **eosinophil-derived neurotoxin** → ribonukleáza

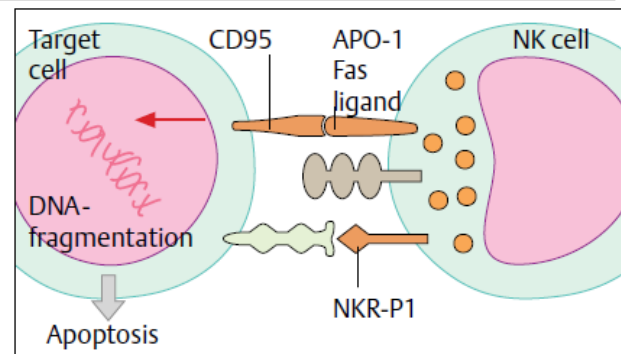
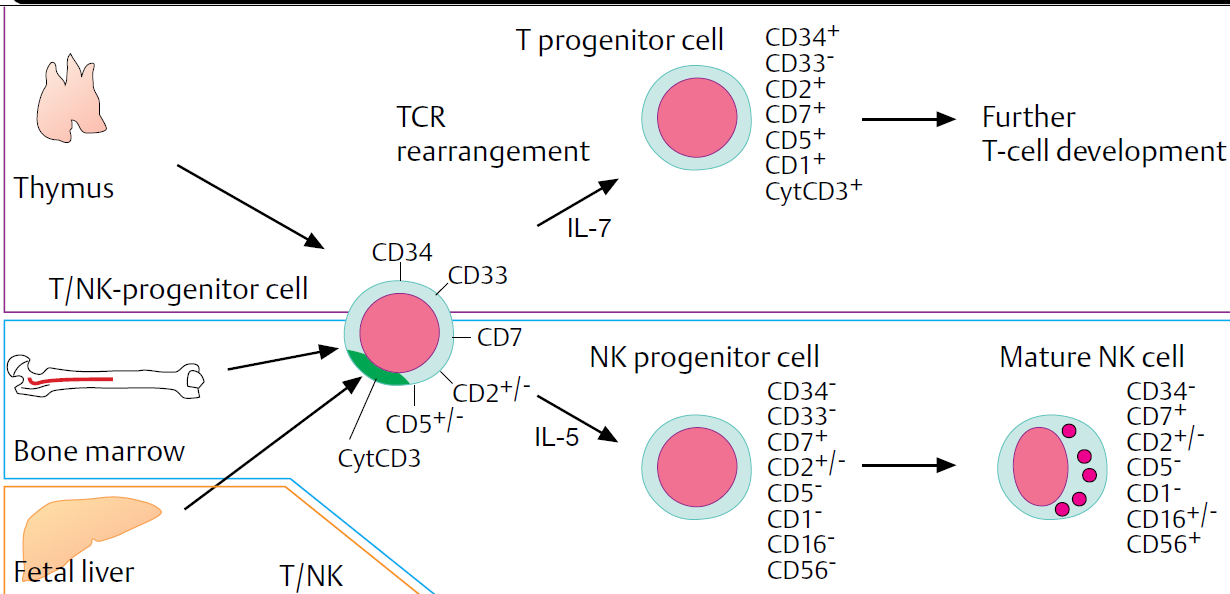
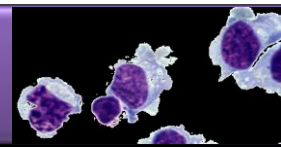

BAZOFILY a MASTOCYTY

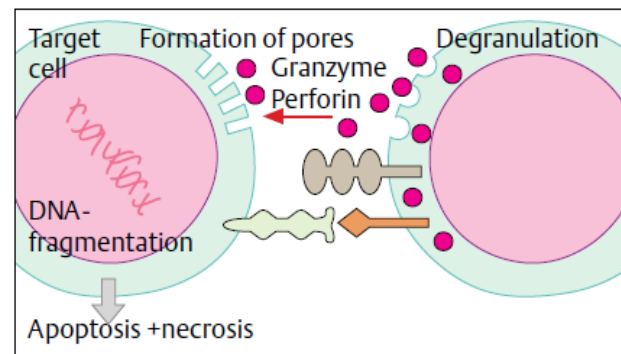

Původ	Hematopoetické progenitorové buňky	Hematopoetické progenitorové buňky
Hlavní místo zrání	Kostní dřeň	Pojivová tkáň
Nábor zralých buněk do tkání z cirkulace	Ano	Ne
Zralé buňky sídlící v pojivové tkáni	Ne	Ano
Schopnost proliferace	Ne	Ano
Životnost	dny	týdny- měsíce
Obsah granulí	Histamin, chondroitin sulfát, proteases	Histamin, chondroitin sulfát, proteases, heparin

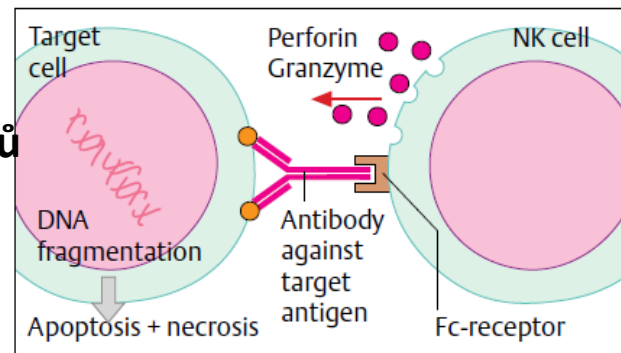
NK-buňky

1. Nonsecretory lysis

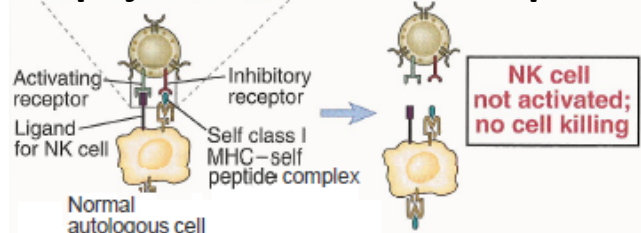

2. Secretory lysis

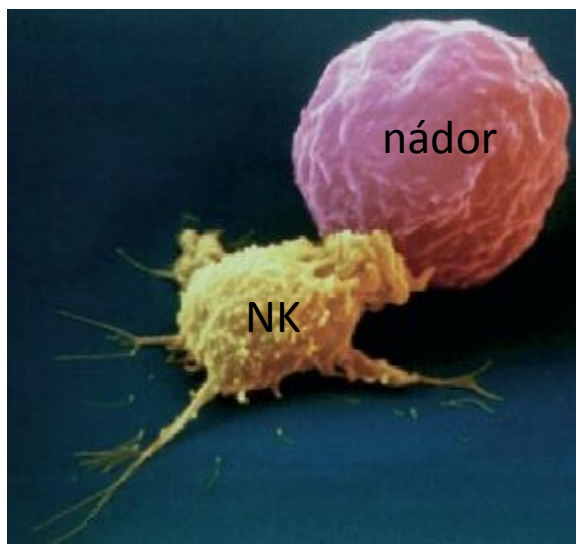
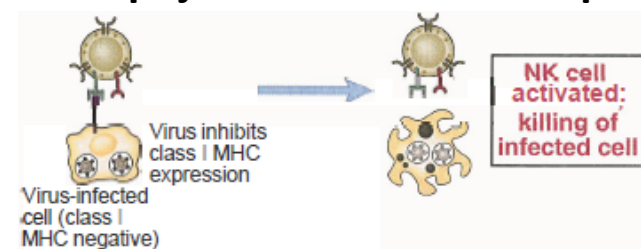

3. ADCC (antibody-dependent cellular cytotoxicity)

Zapojení inhibičního receptorů

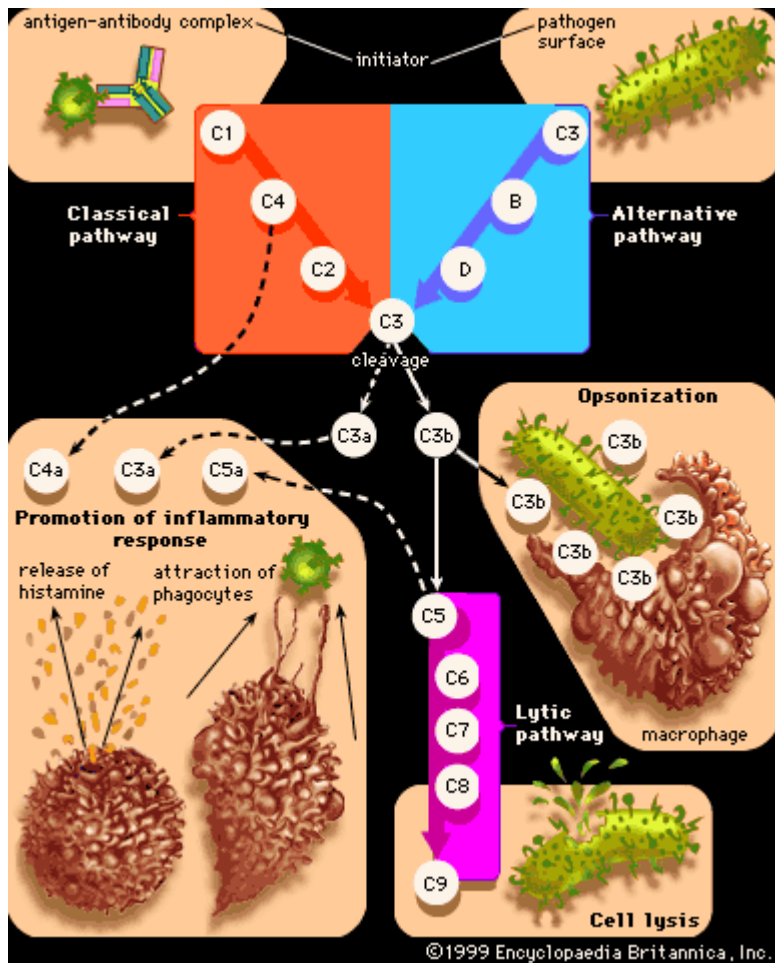

Nezapojení inhibičního receptorů

KOMPLEMENT

„Komplementární“ aktivita séra potřebná k lýze buňky.
System komplementu se skládá z několika plazmatických bílkovin, které jsou aktivovány mikroby a podporují zánět a destrukci mikrobů.

Biologické účinky:

- Lýza buněk
- Opsonizace
- Očištění od imunokomplexů
- Podpora zánětlivé odpovědi
- Tvorba paměťových B-buněk

KOMPLEMENT

Klasická cesta

Ig G (IgM)
+
C1

C4b+C2a

C3 konvertáza

C5 - konvertáza

Lektinová cesta

MBL
+
Ficolin +MASP

Alternativní cesta

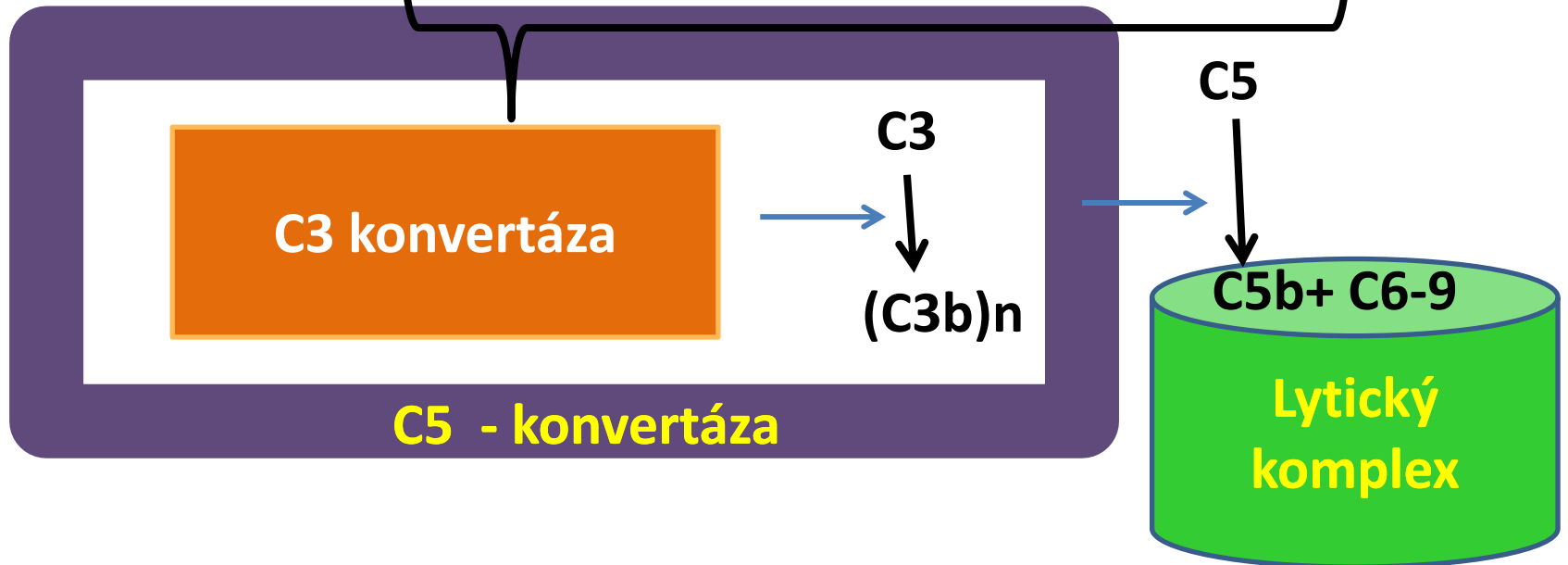
C3b + membrána
+
B ← D

C3bBb+properidin

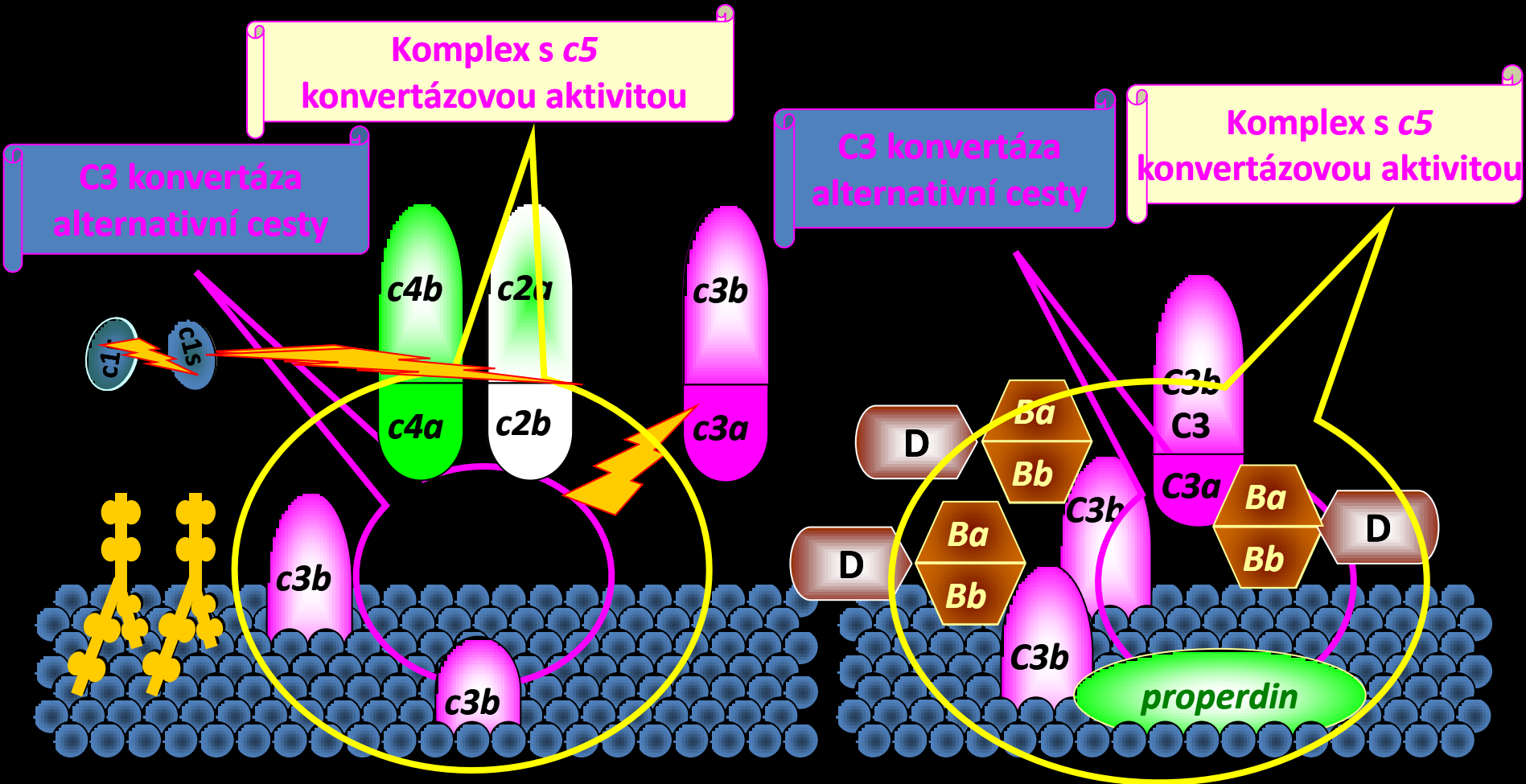
C5

C5b+ C6-9

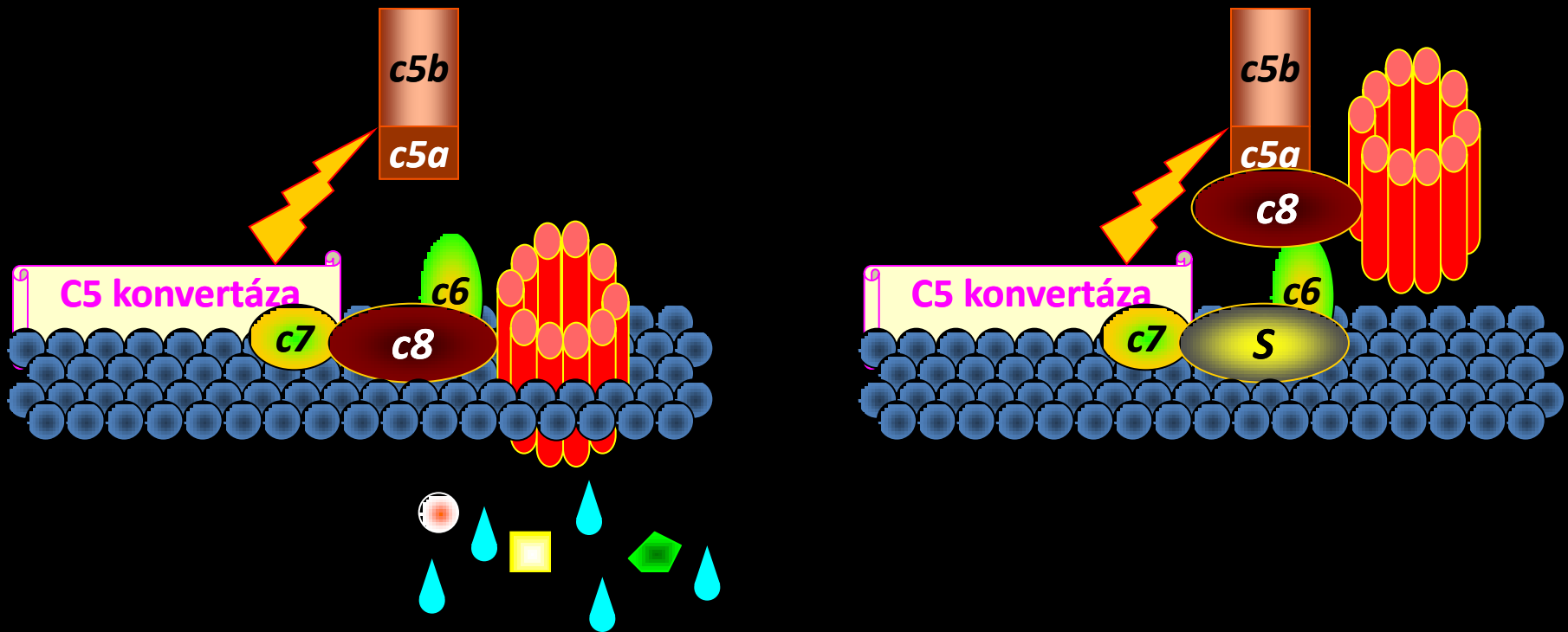
Lytický
komplex

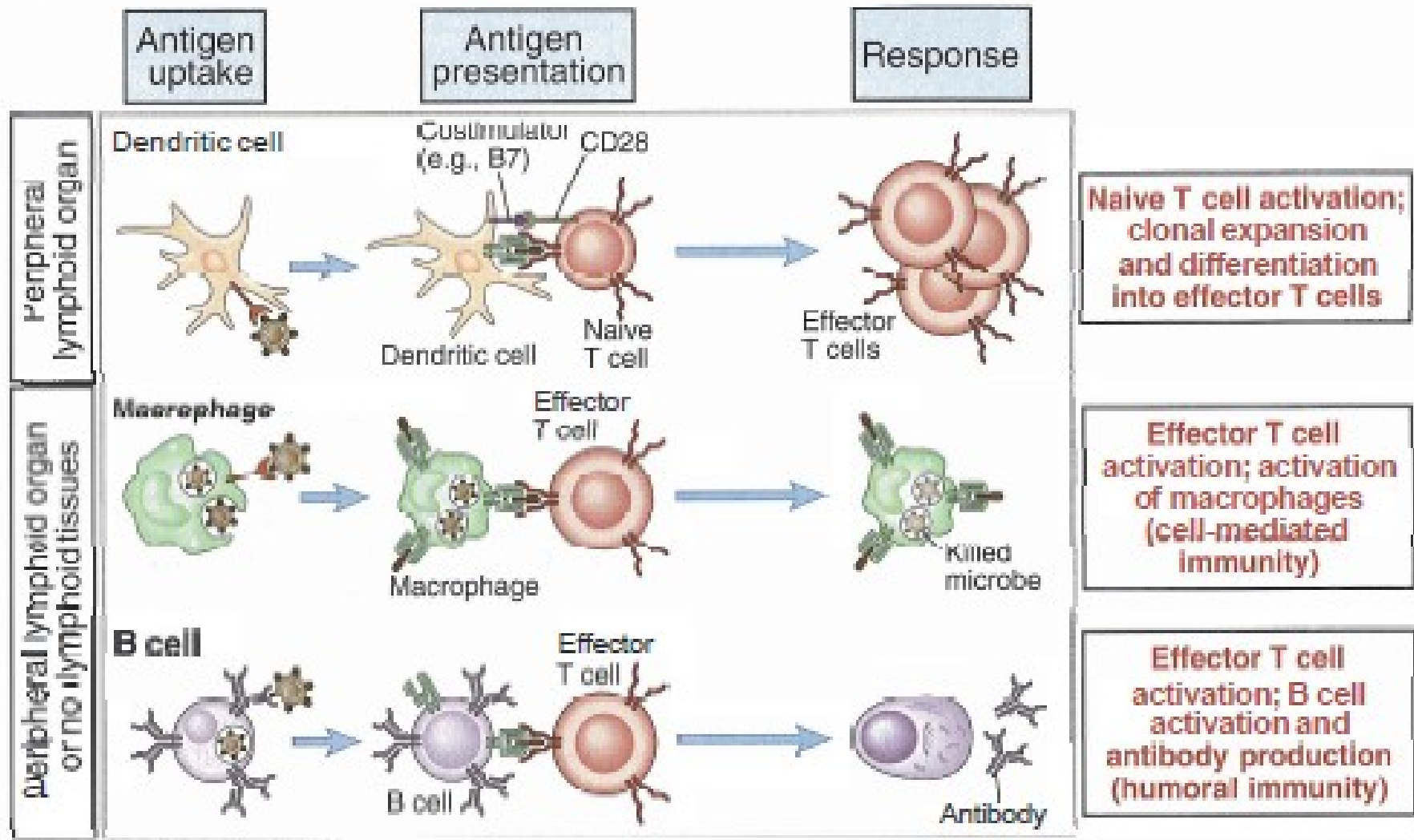
KLASICKÁ a ALTERNATIVNÍ CESTA KOMPLEMENTU

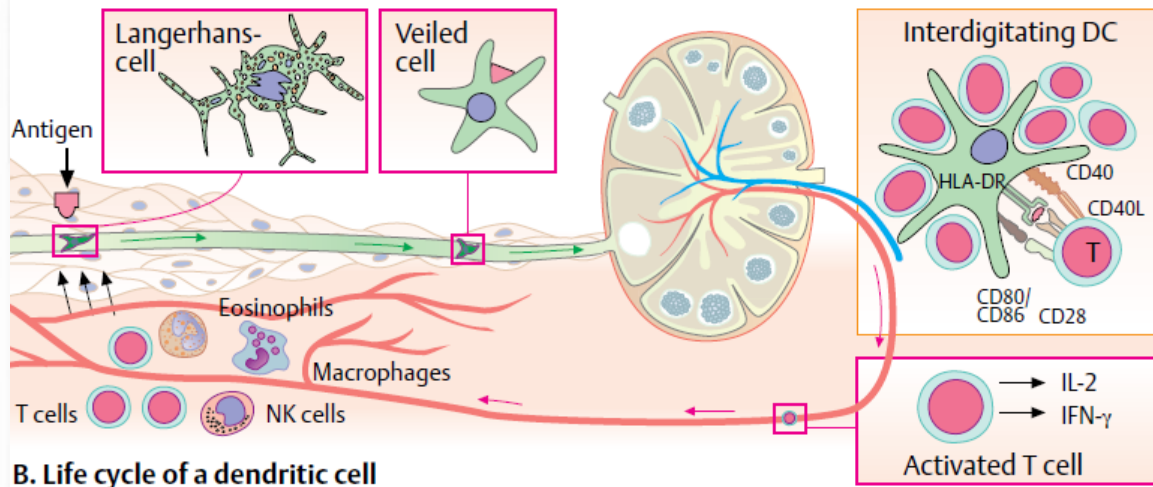
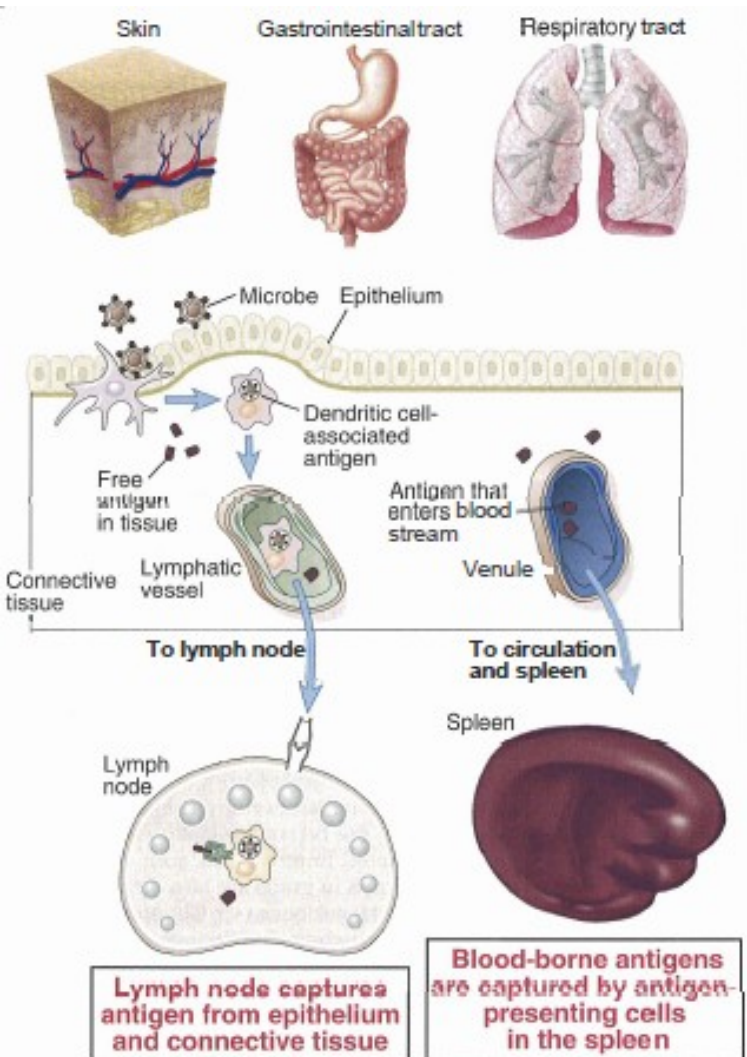
LYTICKÝ KOMPLEX

ANTIGEN PREZENTUJÍCÍ BUŇKY

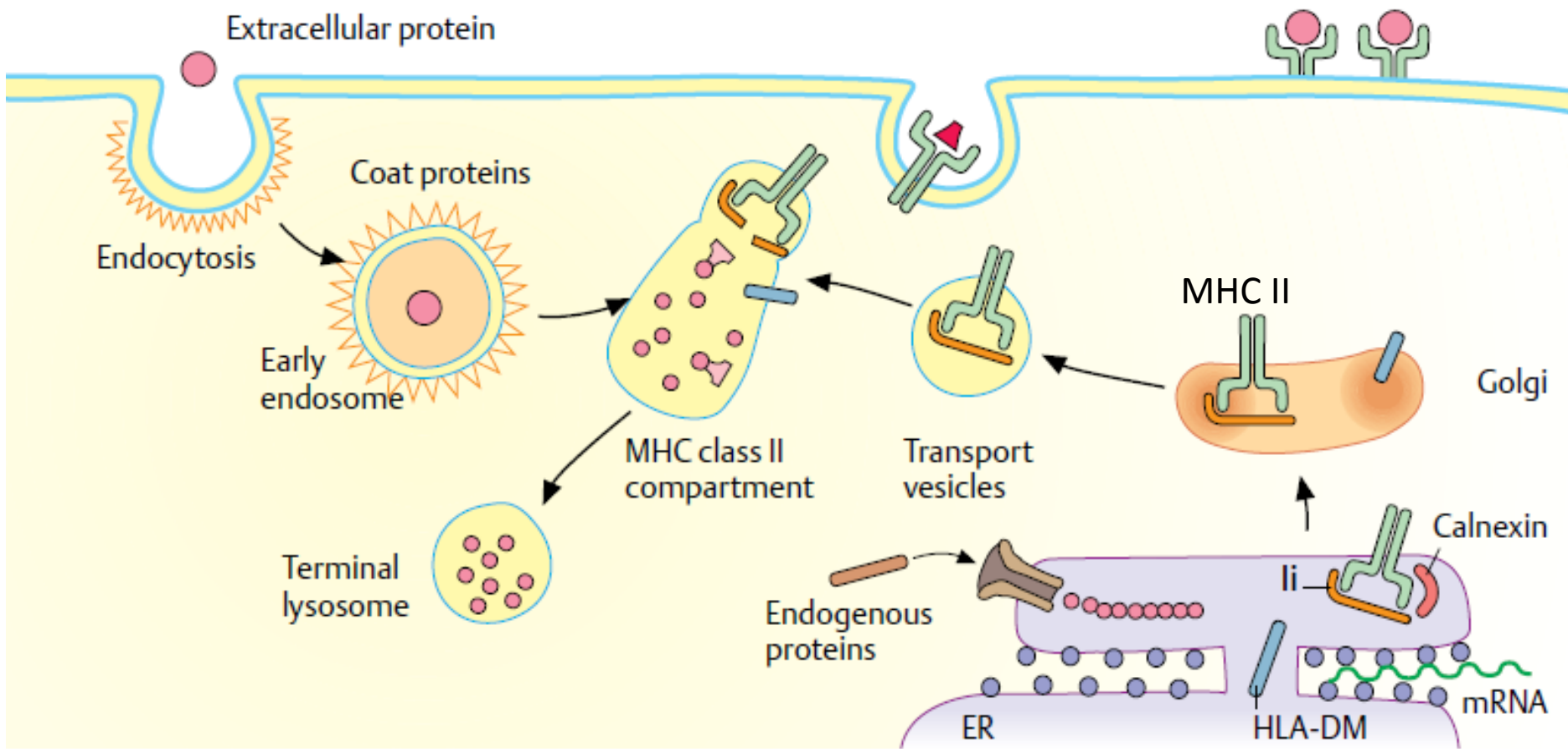

DENDRITICKÉ BUŇKY - pohlcení

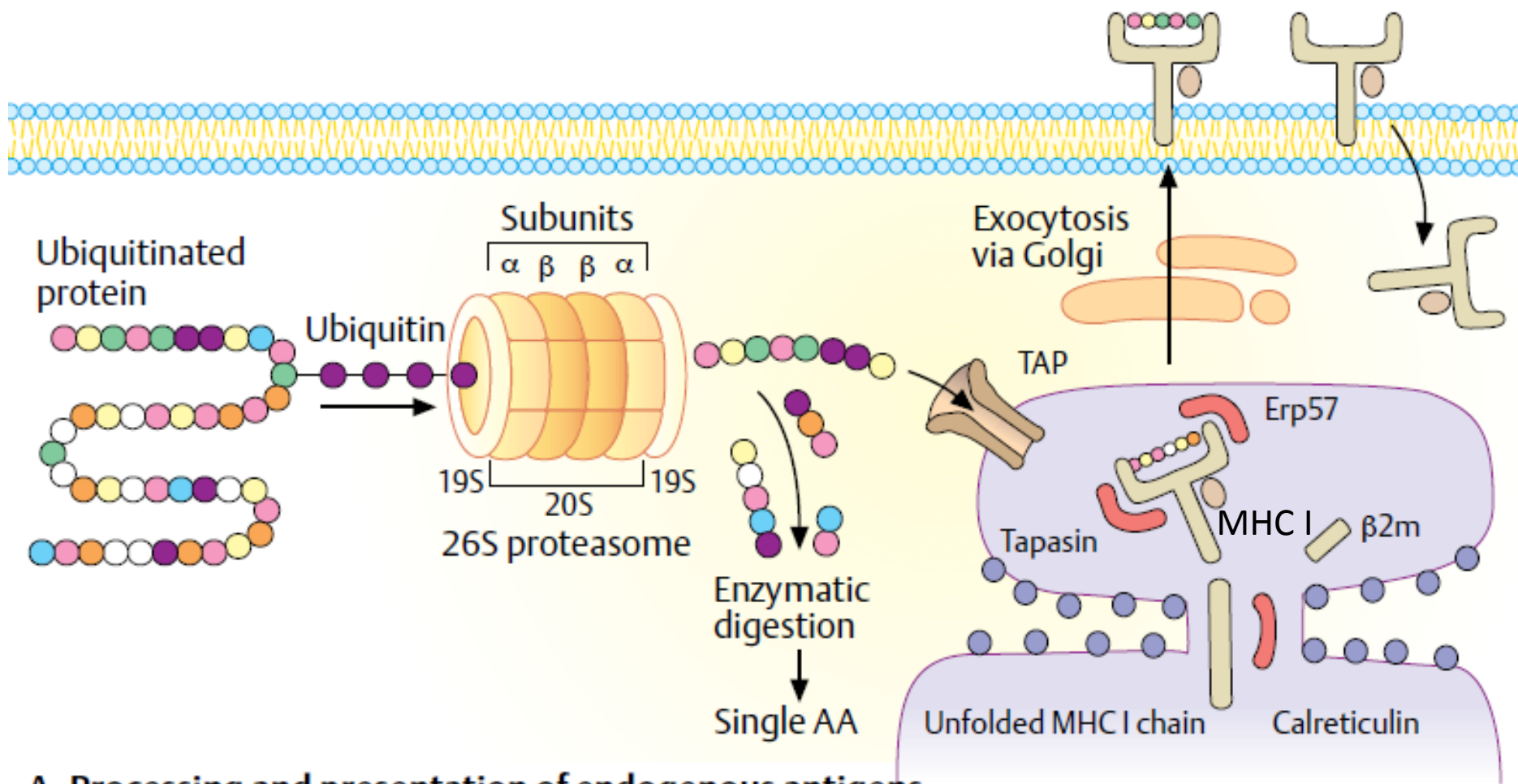

DENDRITICKÉ BUŇKY - zpracování antigenu

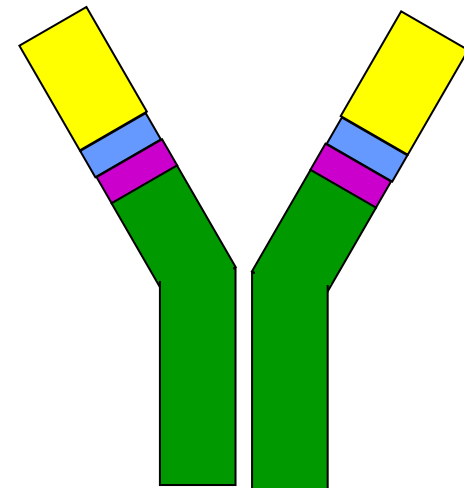
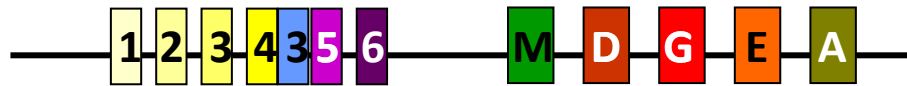
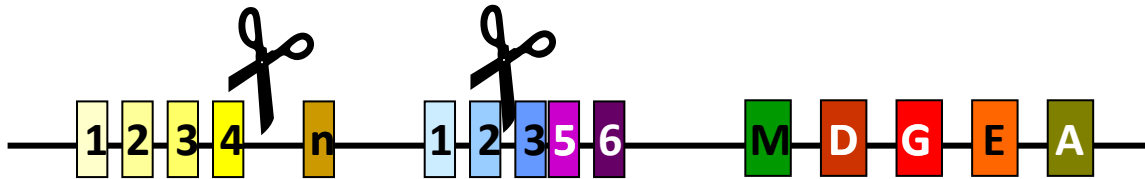
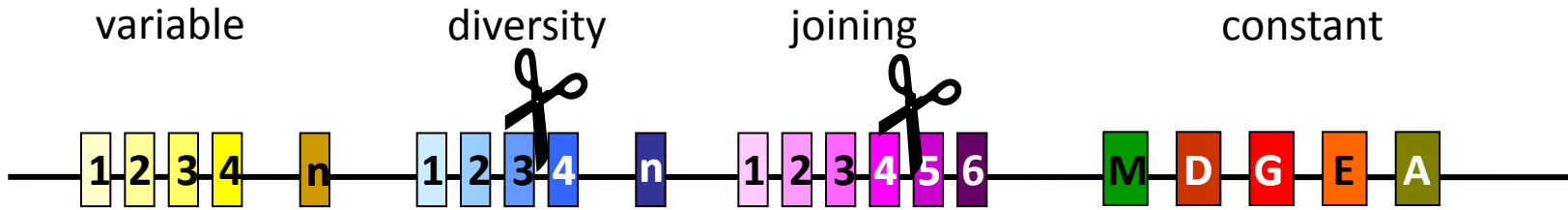
A. MHC class II-dependant antigen processing

DENDRITICKÉ BUŇKY - zpracování antigenu

A. Processing and presentation of endogenous antigens

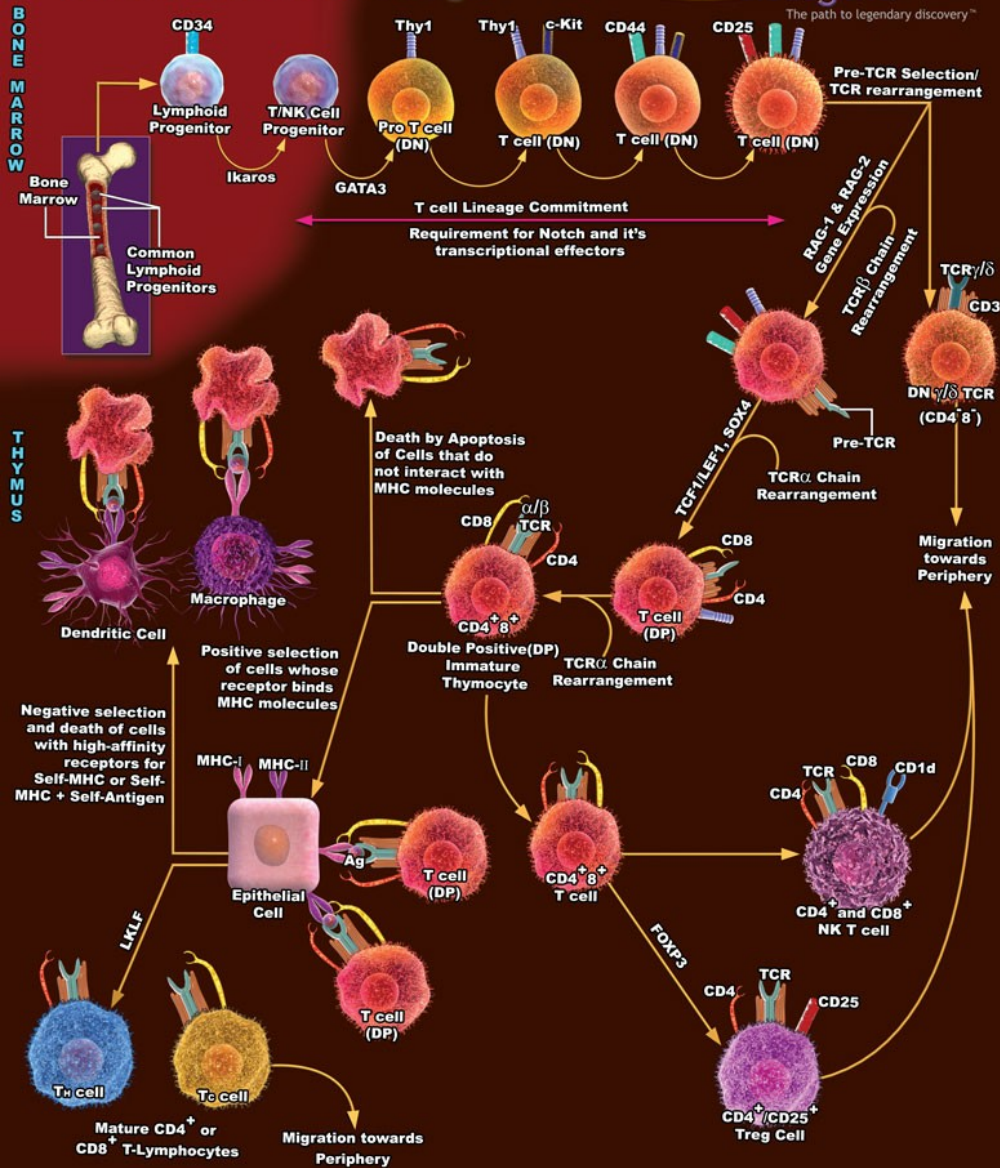
ORGANIZACE GENOMU (*TCR & BCR*)

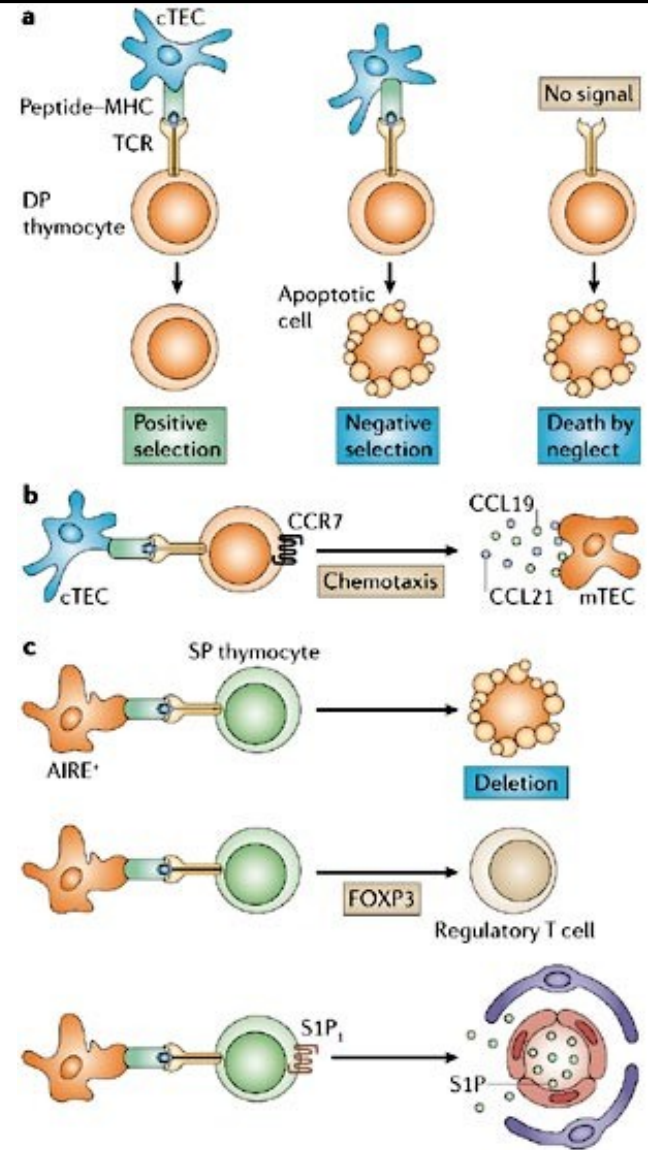
T - LYMFOCYTY

CD4 and CD8 T cell Lineage

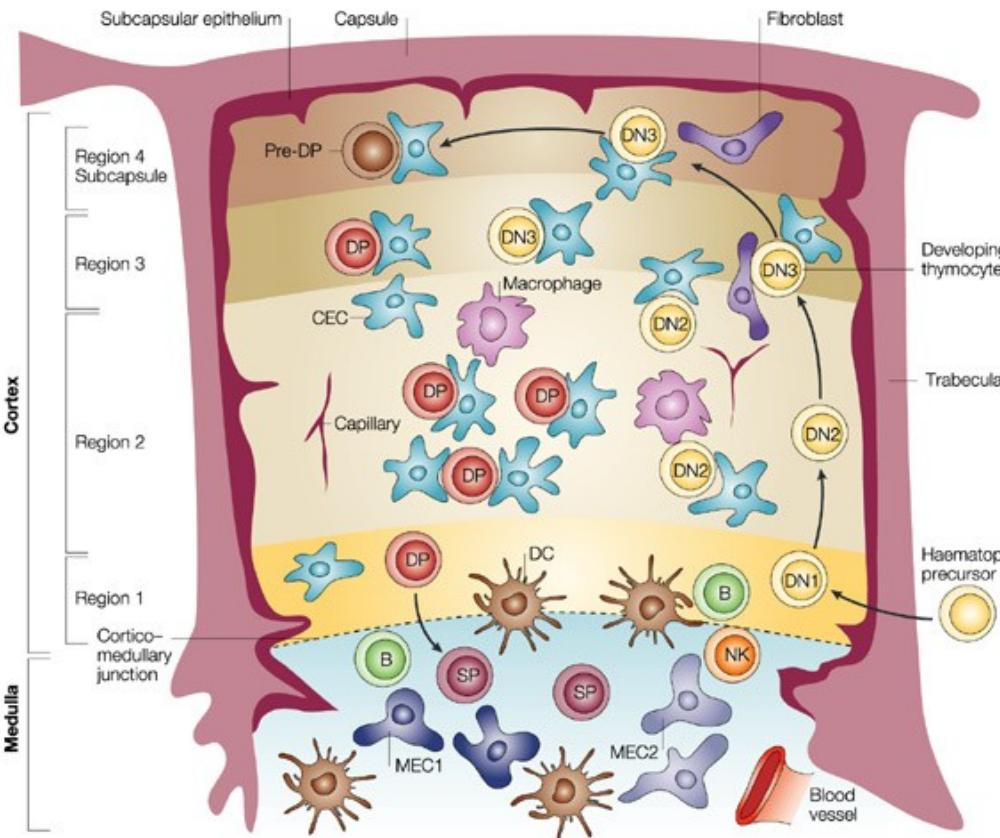
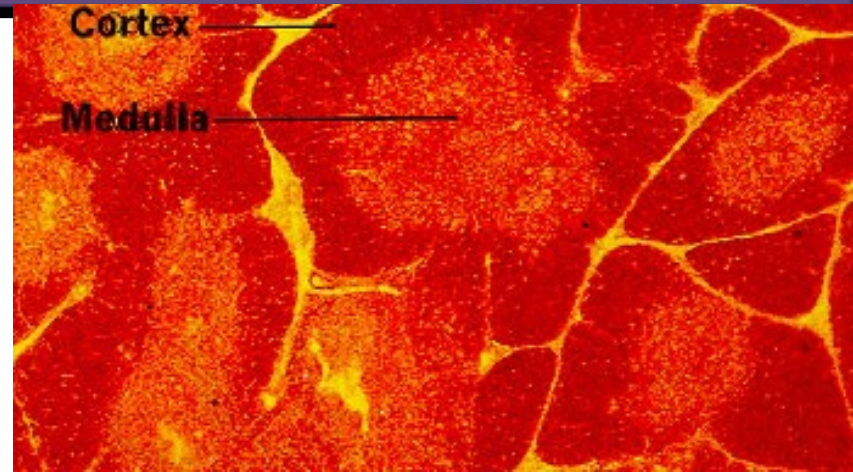
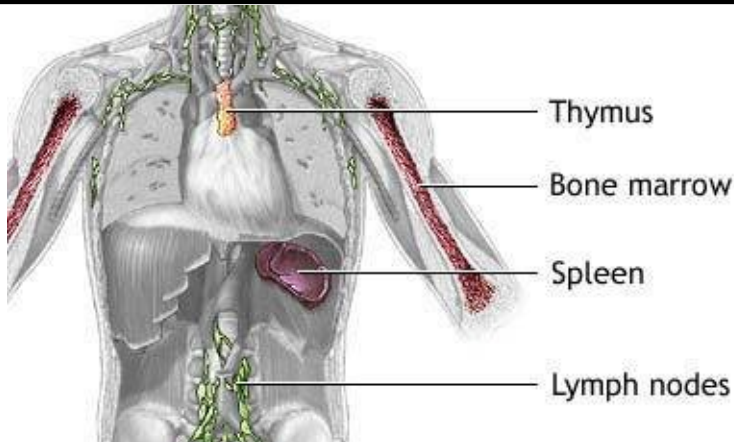
BioLegend
The path to legendary discovery™

"Some development branches of T cell lineages are incompletely defined"

BRZLÍK

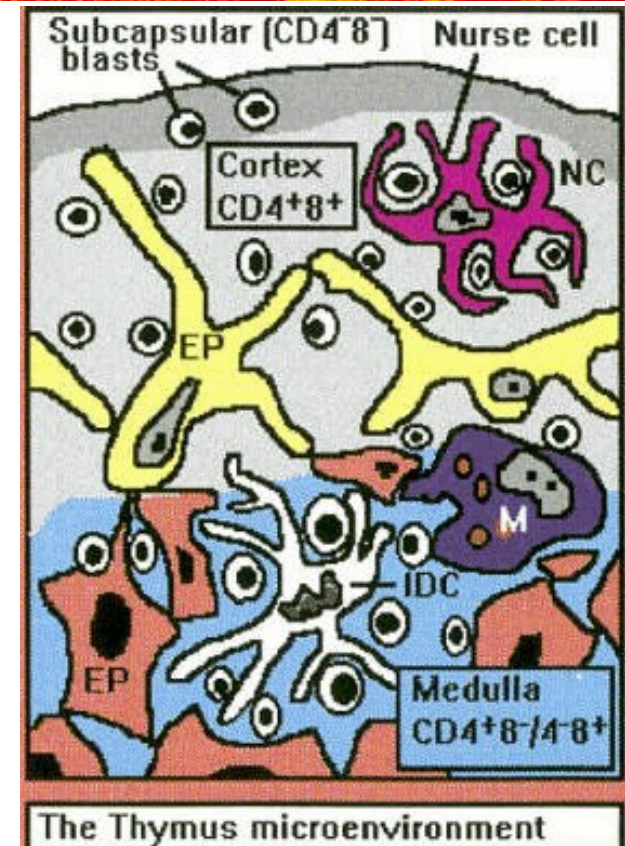

Korové
epiteliální
buňky

Makrofágy

Dendritické
buňky

Dřeňové
epiteliální
buňky

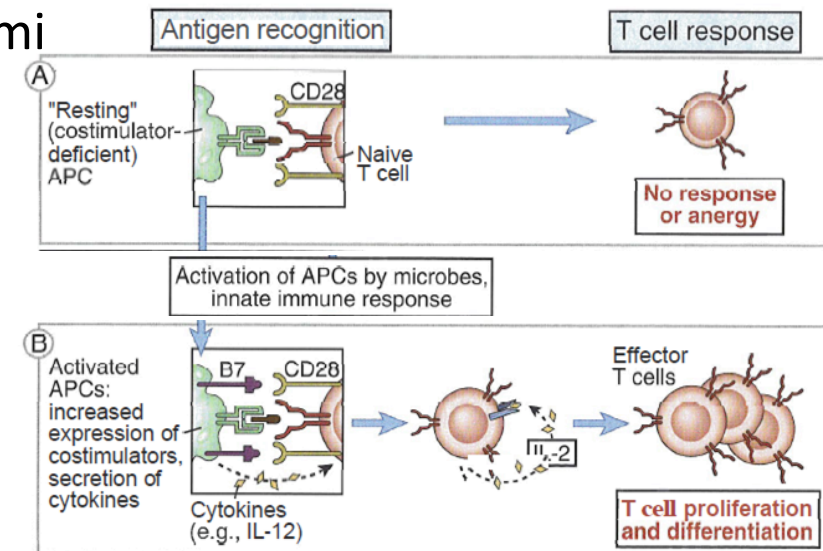
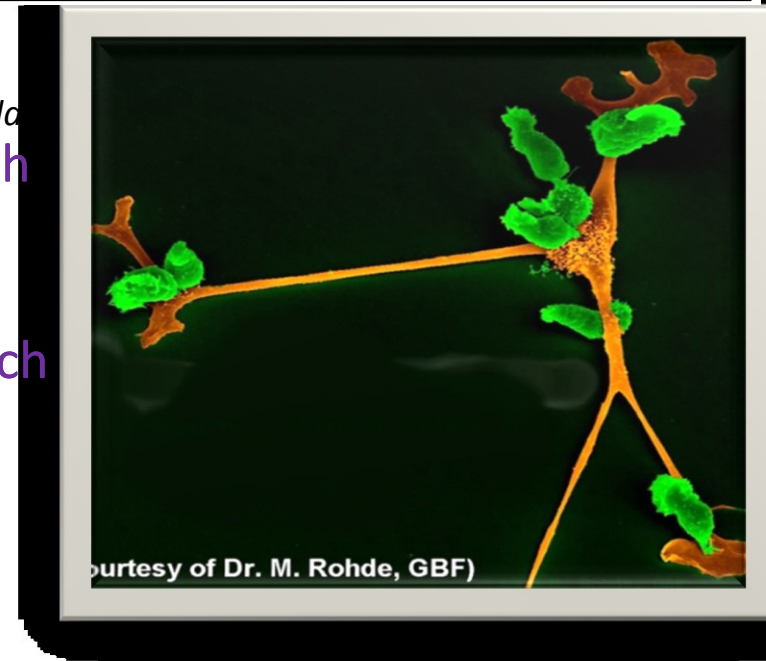
T – LYMFOCYTY - aktivace

$\gamma\delta$ T-buňka Aktivace **lipidovými** antigeny presentovanými **CD1** (HLA-podobná molekula) - v epiteliálních a slizničních bariérách

$\alpha\beta$ T-buňka Aktivace **peptidovými** antigeny presentovanými HLA - v sekundárních lymfoidních orgánech

Všeobecné vlastnosti aktivace:

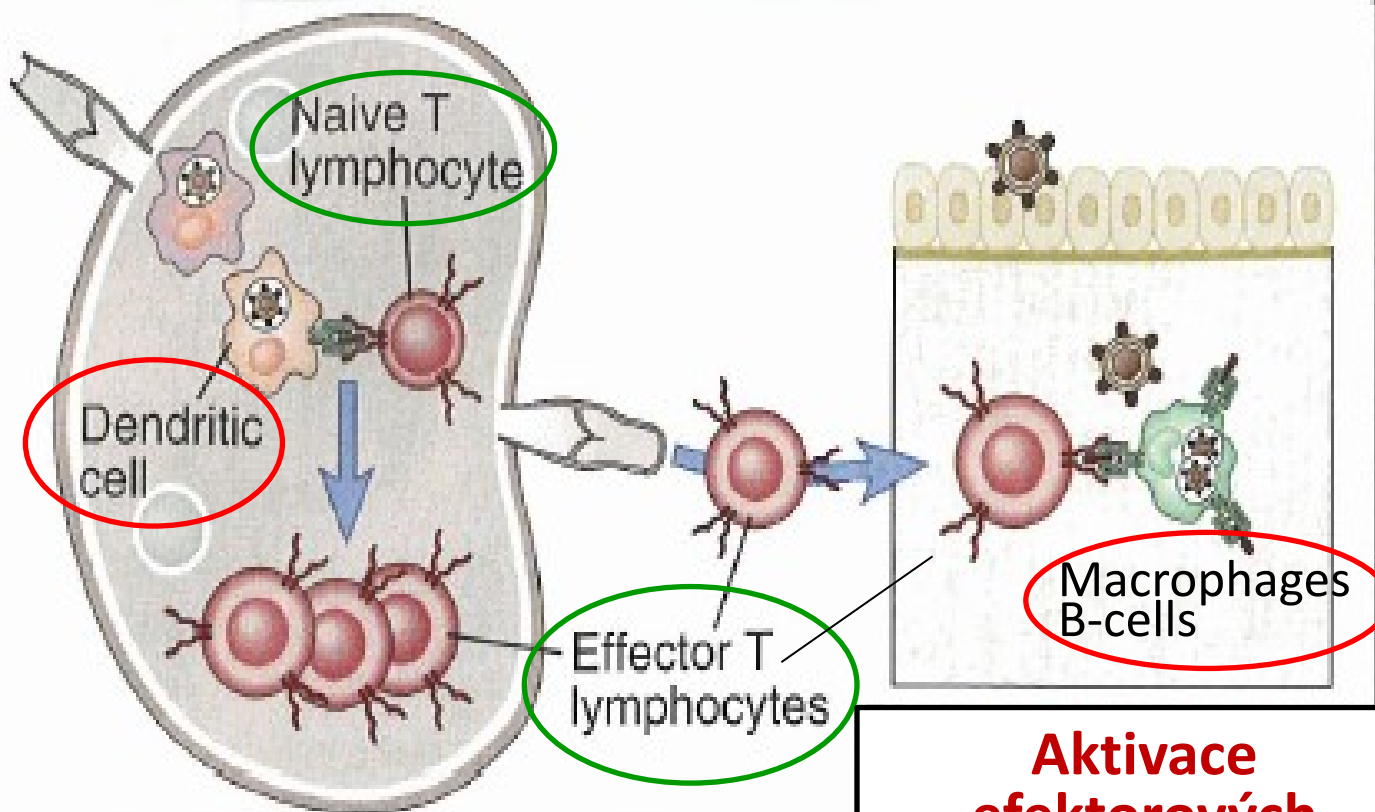
- Rozpoznání antigenu **naivními** T-buňkami → klonální expanze
- Rozpoznání antigenu **efektorovými** T- buňkami → aktivace **efektorových funkcí**
- Signály důležité pro aktivaci:
  - 1) Rozpoznání komplexu peptid-HLA specifickým receptorem TCR
  - 2) Kostimulátory → CD28 apod.
  - 3) Cytokiny

T – LYMFOCYTY - aktivace

Lymfatická uzlina

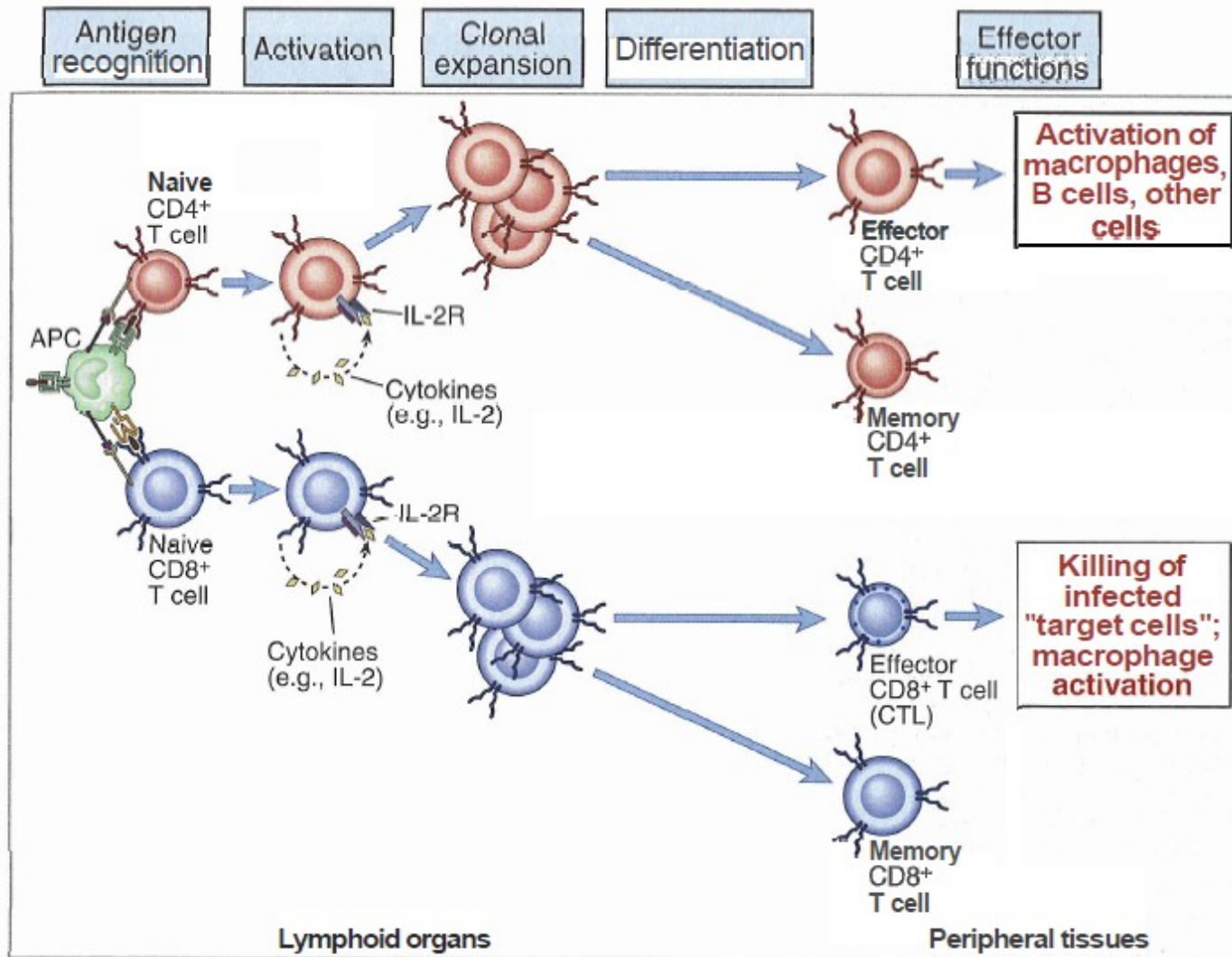
Místo infekce

**Aktivace naivních T-buněk
v lymfatické uzlině;
vývoj efektorových buněk**

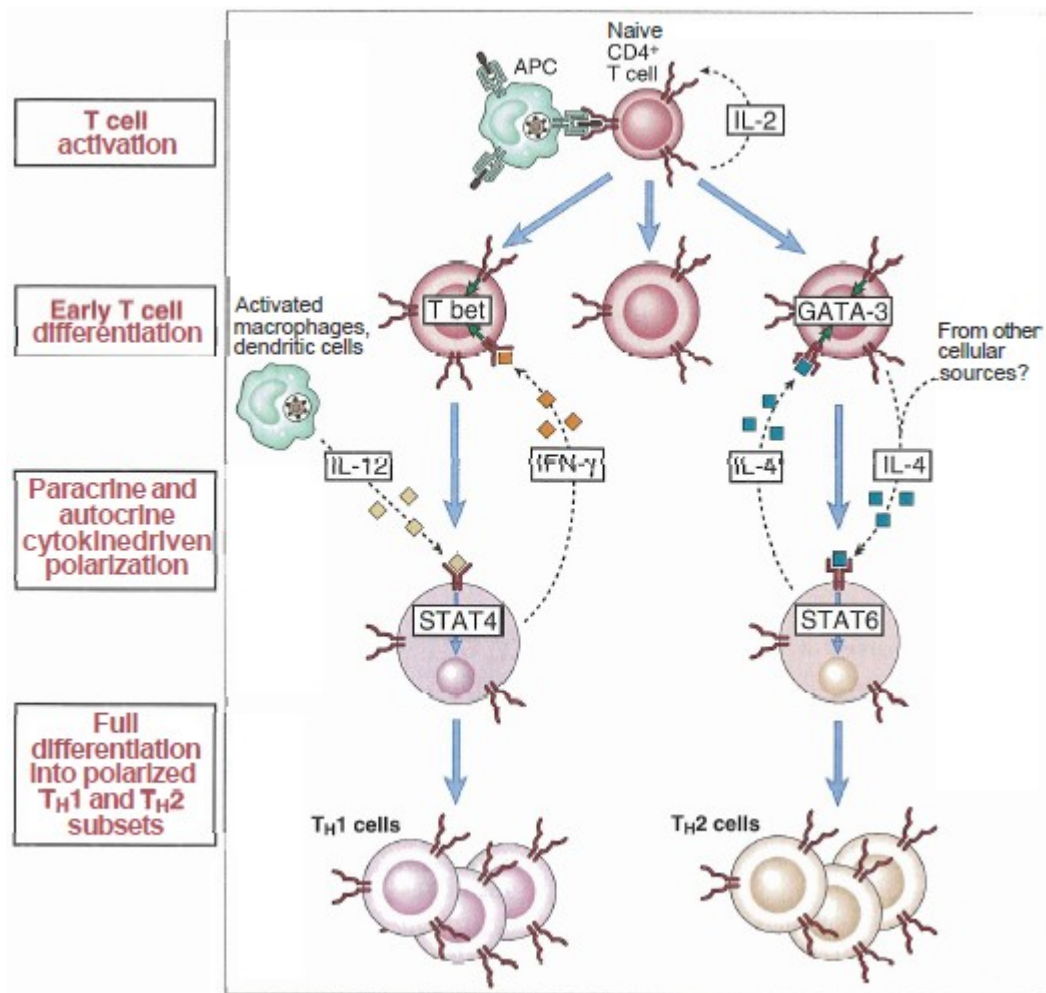
**Aktivace
efektorových
T-buněk
v místě infekce;
eradikace mikrobů**

T – LYMFOCYTY - aktivace

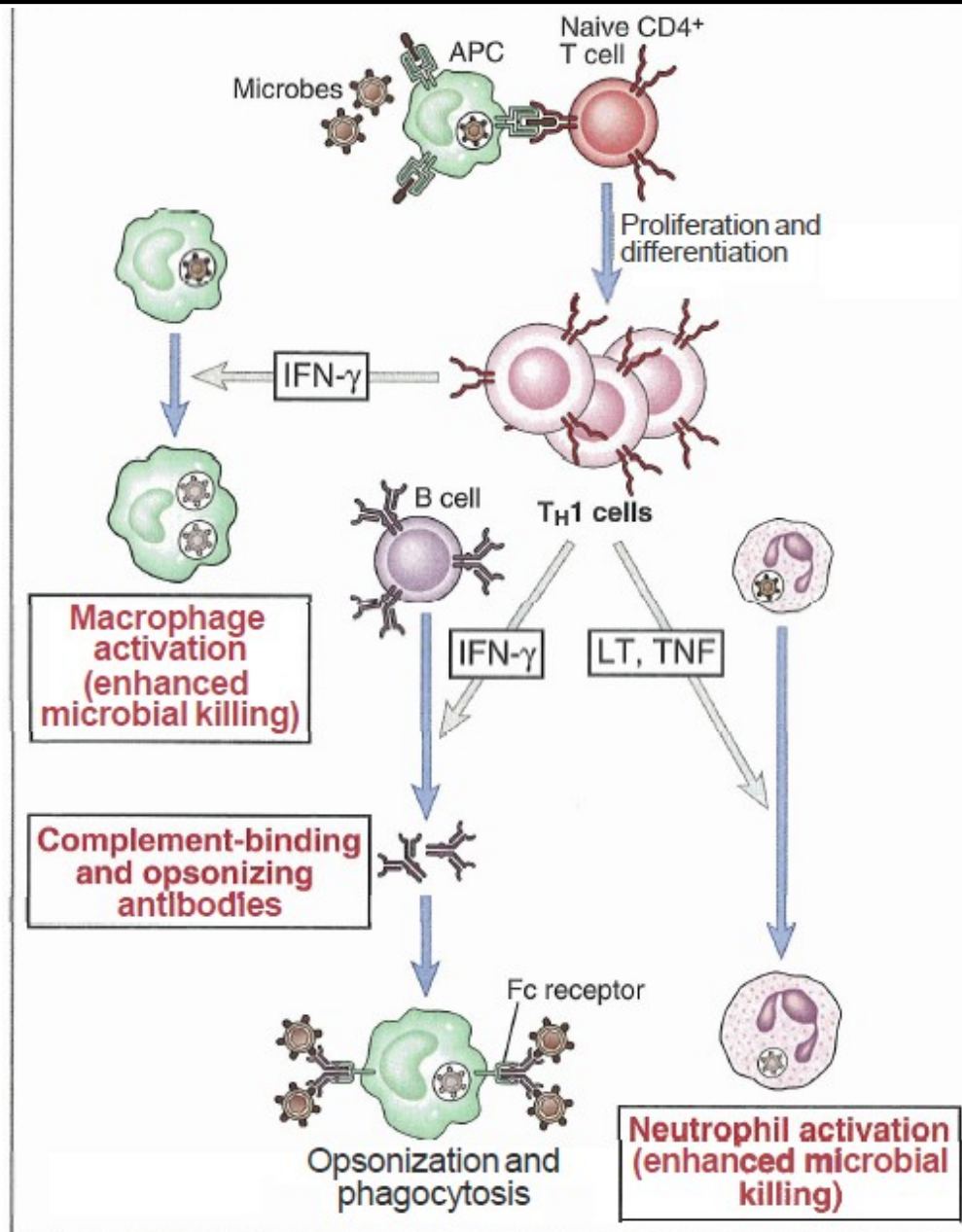

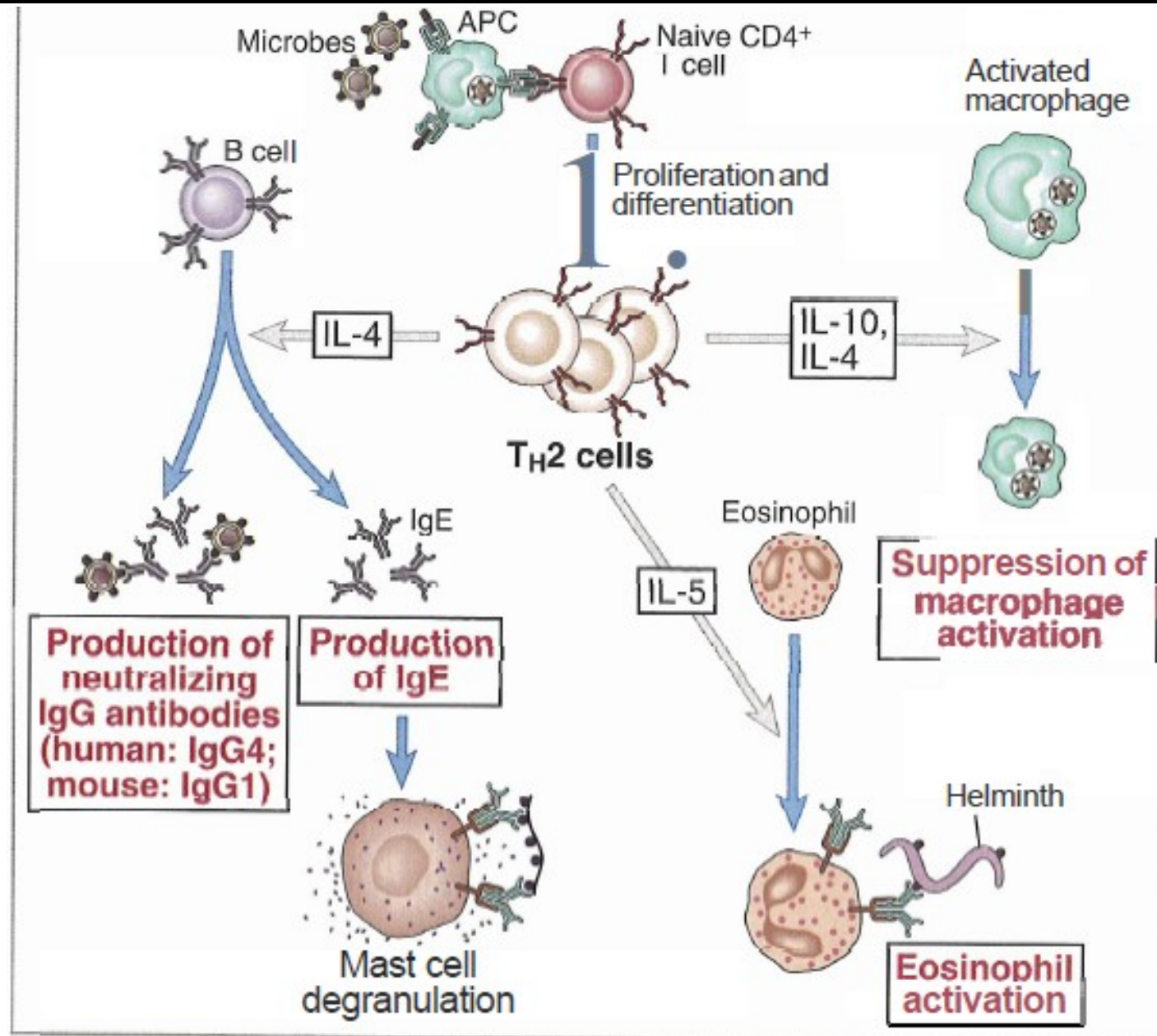
EFEKTOROVÉ T – BUŇKY (T_H4^+)

EFEKTOROVÉ T – BUŇKY : CD4⁺ T_H1

EFEKTOROVÉ T – BUŇKY : $CD4^+ T_H2$

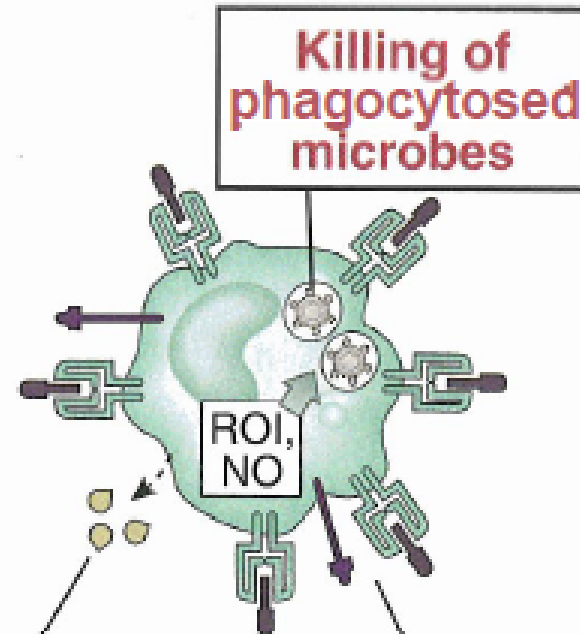
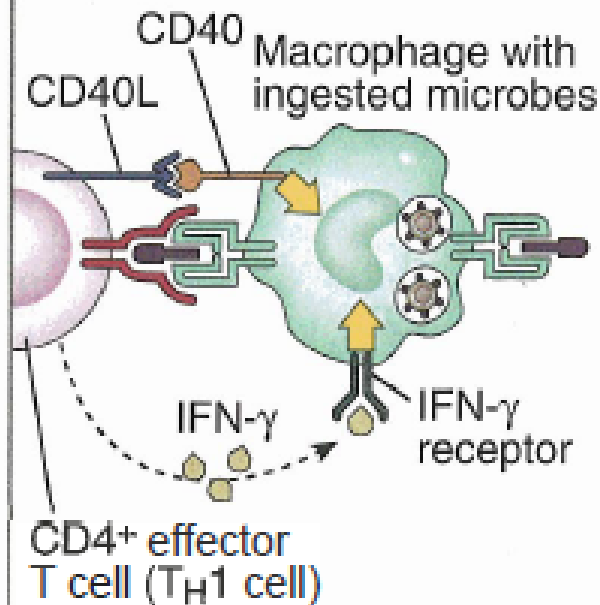

BUNĚČNÁ IMUNITA (fagocytóza)

Activation of macrophages

Responses of activated macrophages

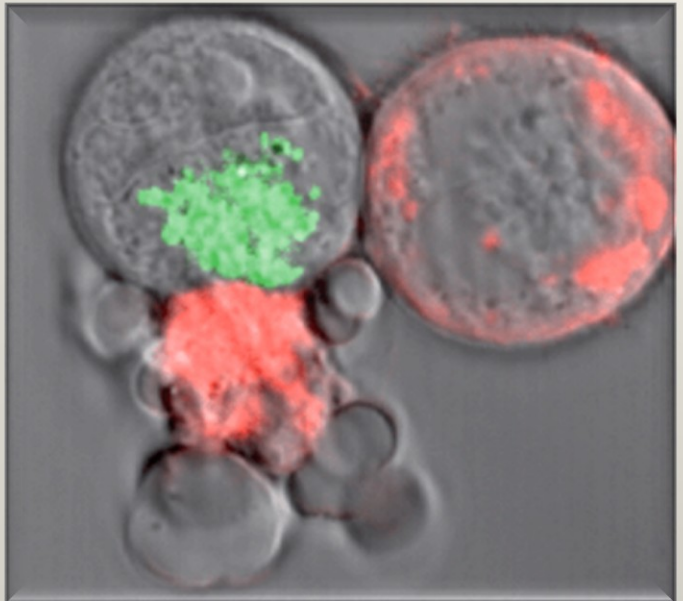
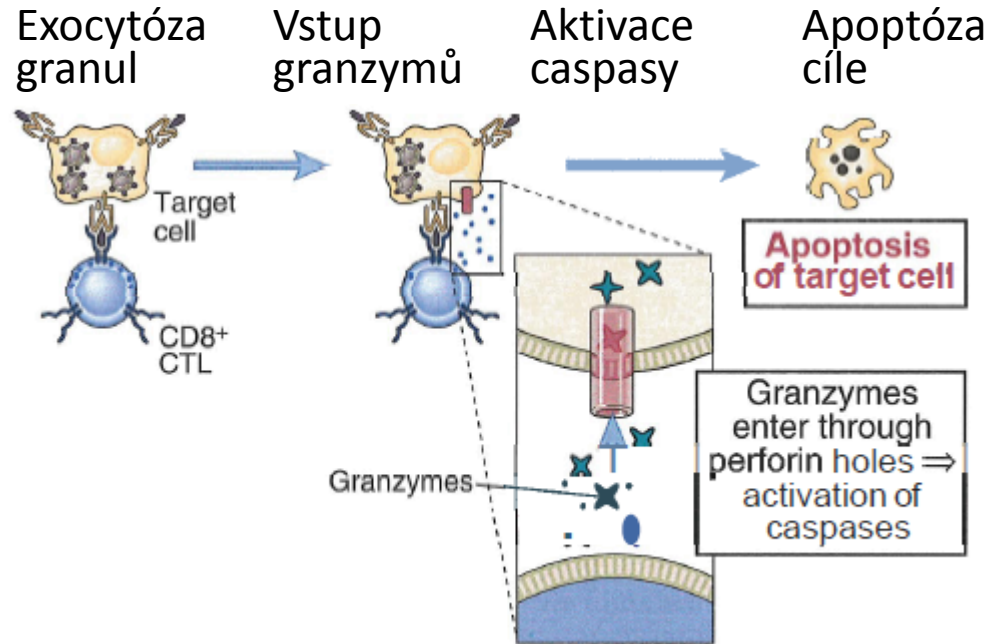
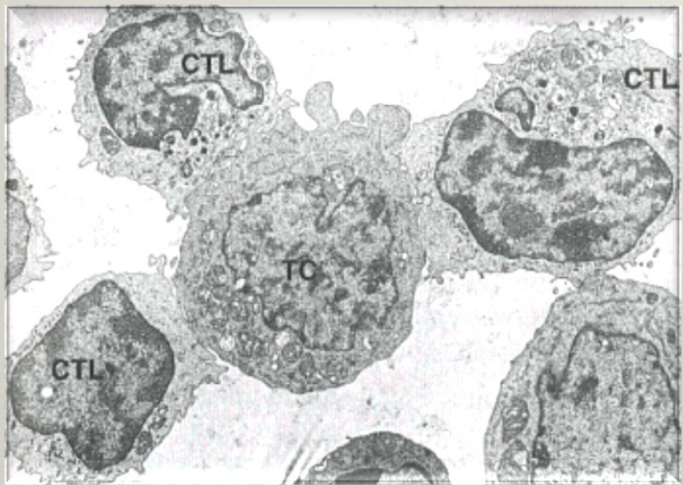
A

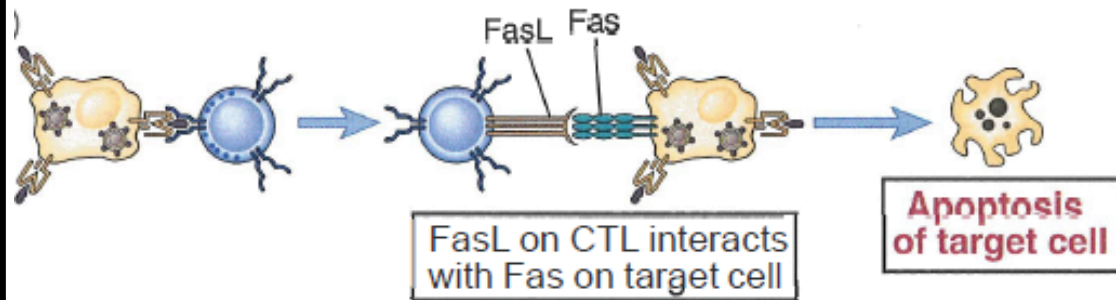
Secretion of cytokines (TNF, IL-1, IL-12, chemokines)

Increased expression of MHC and costimulators (B7 molecules)

BUNĚČNÁ IMUNITA (CD8+ CTL)

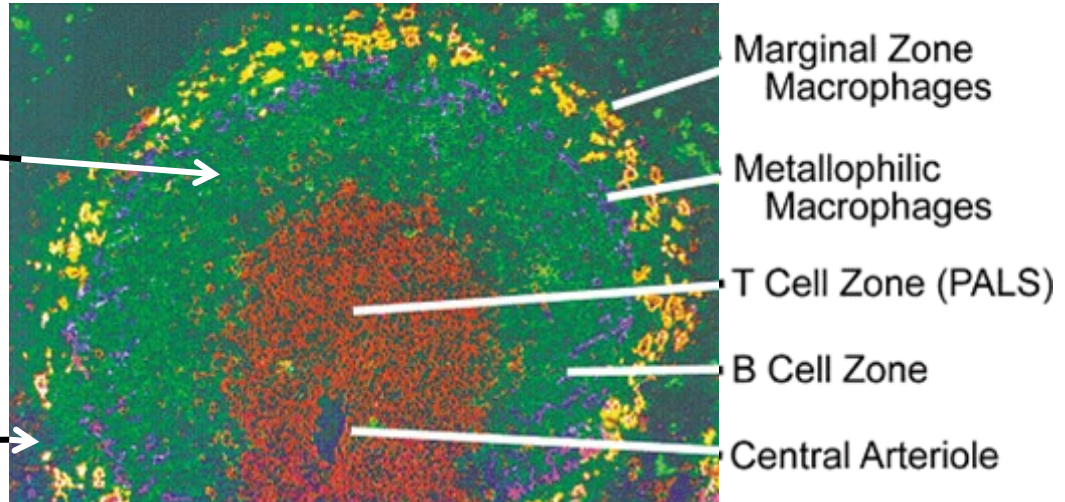
Apoptóza cílové buňky zprostředkována FasL-Fas

B – LYMFOCYTY

Slezina – bílá pulpa

Folikulární B-buňky

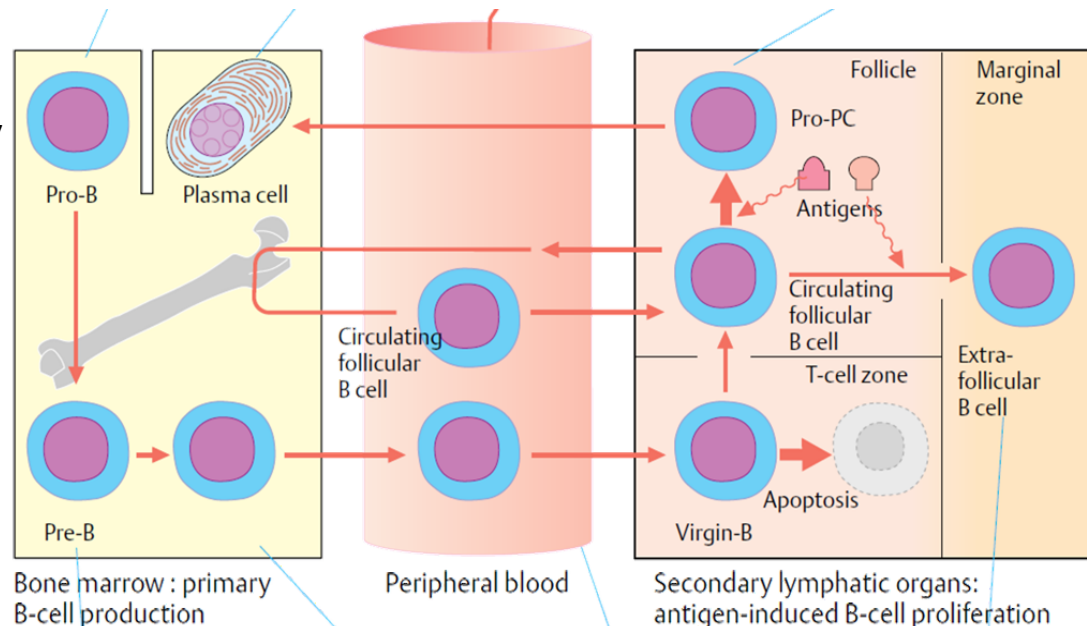
- 95% B-buněk v lymfatických uzlících;
- volná recirkulace;
- na T buňkách závislá imunitní odpověď

Marginal zone B-cells

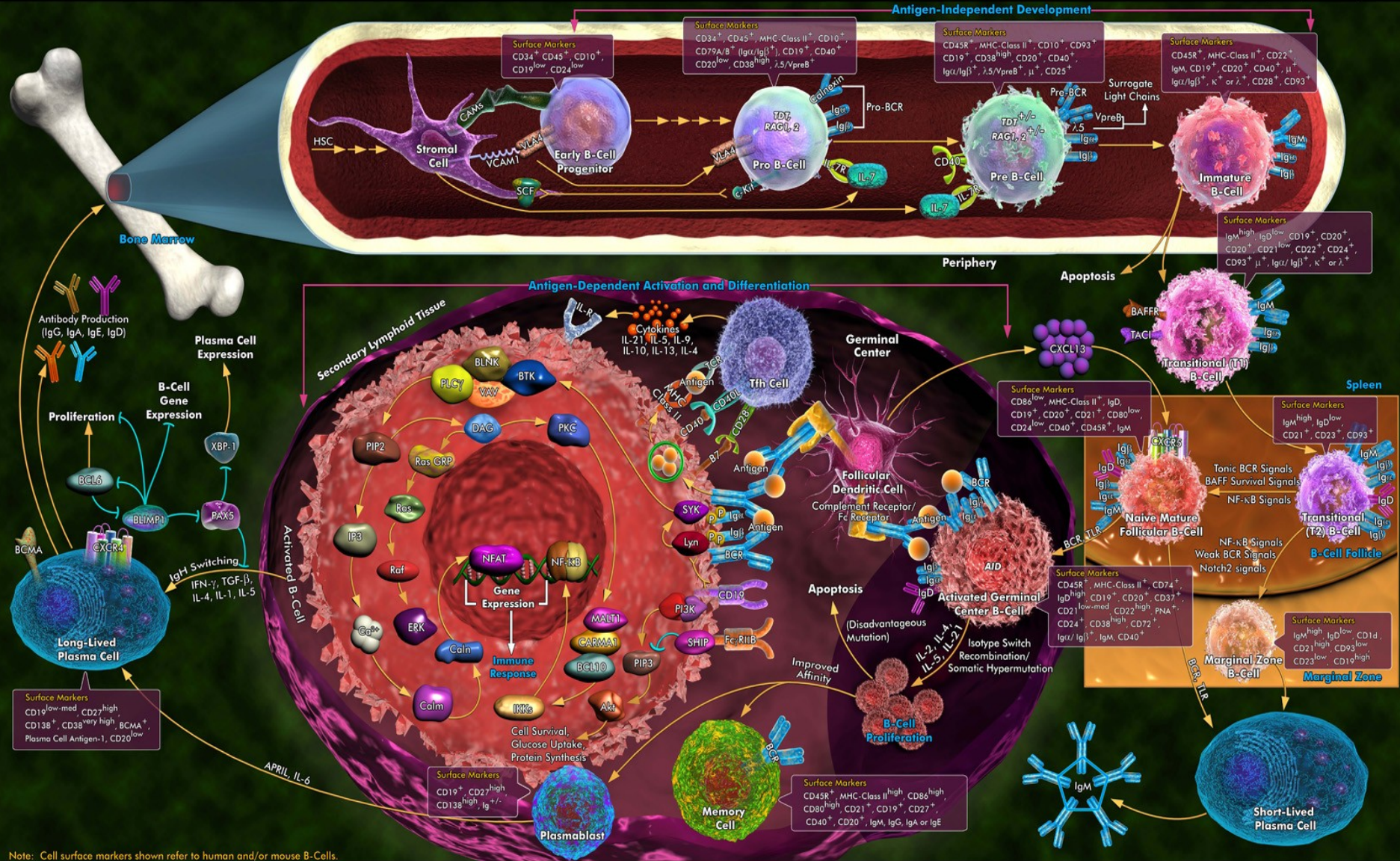
- necirkulující buňky
  - na T buňkách závislá imunitní odpověď
- +
- na T buňkách nezávislá imunitní odpověď

B1-cells

- v pleurální a peritoneální dutině;
- „**přírozené protilátky**“ – polyreaktivní a reakce na vlastní tkáň
- na T buňkách nezávislá imunitní odpověď

B-Cell Development and Activation

Note: Cell surface markers shown refer to human and/or mouse B-Cells.

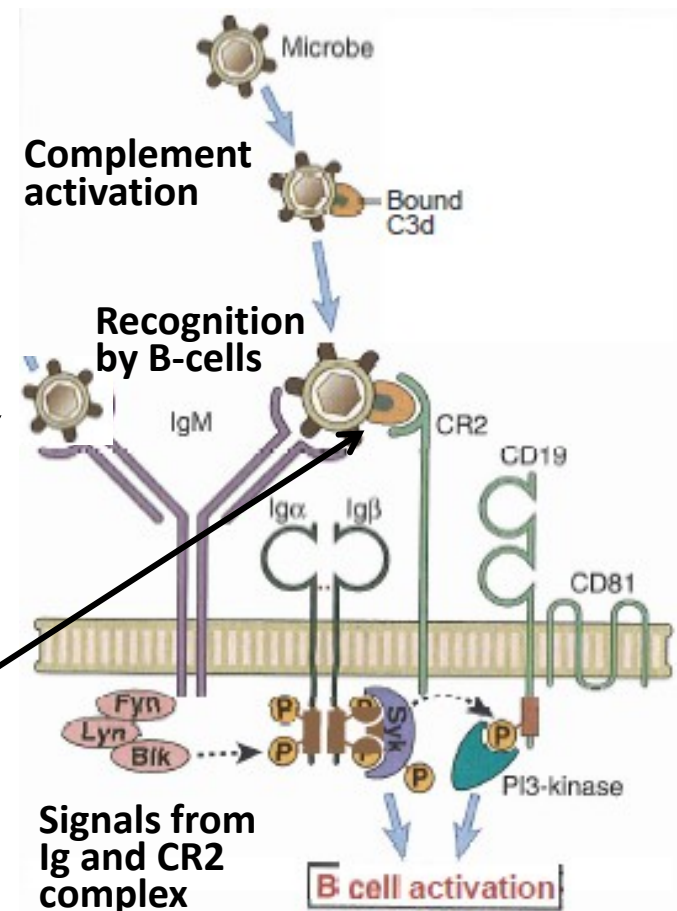
B - LYMFOCYTY aktivace

Úloha BCR:

- 1) Antigenem vyvolané shlukování BCR → zahájení aktivace
- 2) Internalizace, zpracování a prezentace antigenů prostřednictvím HLA II → antigen předkládající buňka

Signály důležité pro aktivaci:

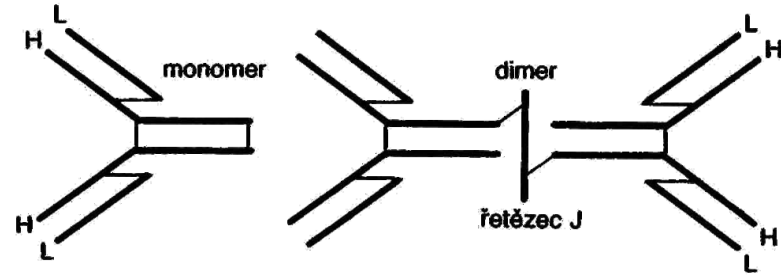
- 1) Vazba antigenu na BCR
- 2) Rozpoznání C3d složky komplementu navázané na antigenu

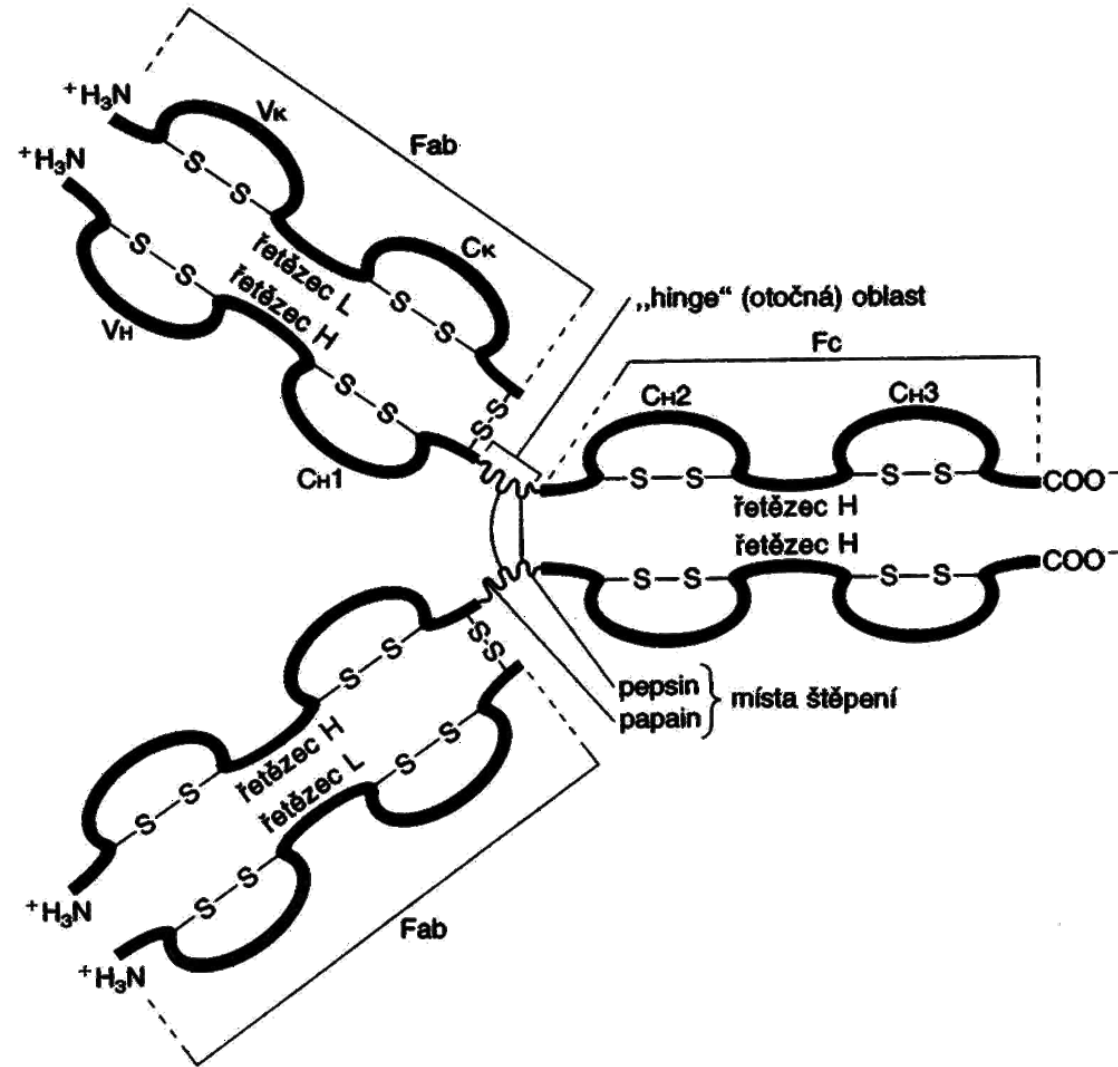
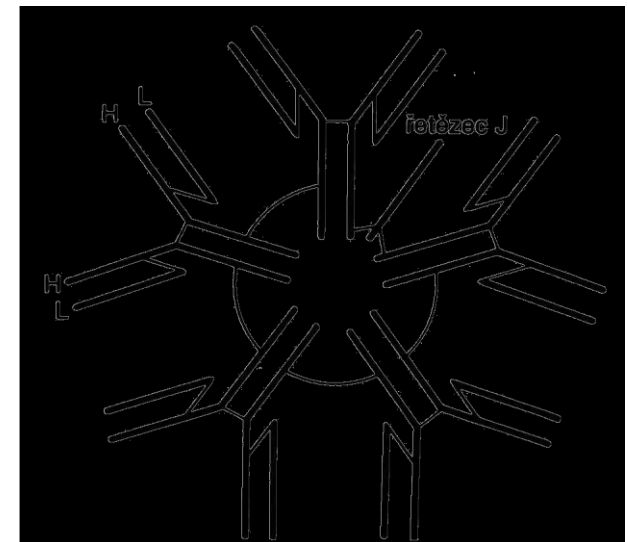
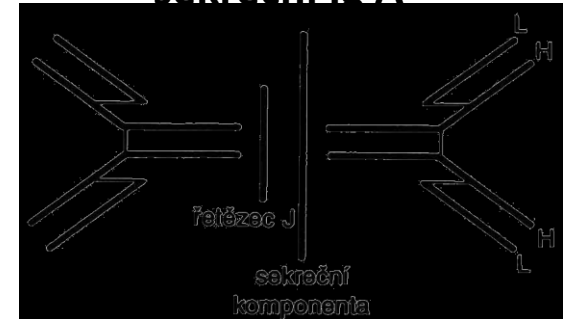

STRUKTURA PROTILÁTEK

sérová Ig A

sekreční Ig A

TŘÍDY PROTILÁTEK

IgG (75% z celkového množství) - prochází placentou a zajišťuje obranu novorozence v prvních měsících života
- fixují komplement (aktivace klasické cesty)
- OPSONIN - usnadňují pohlcení bakterie fágem

IgA (15%) - dominantní třída slizničního imunitního systému

IgM (10%) - první protilátka časně imunitní odpovědi

IgD (0,2%) - nejasný význam

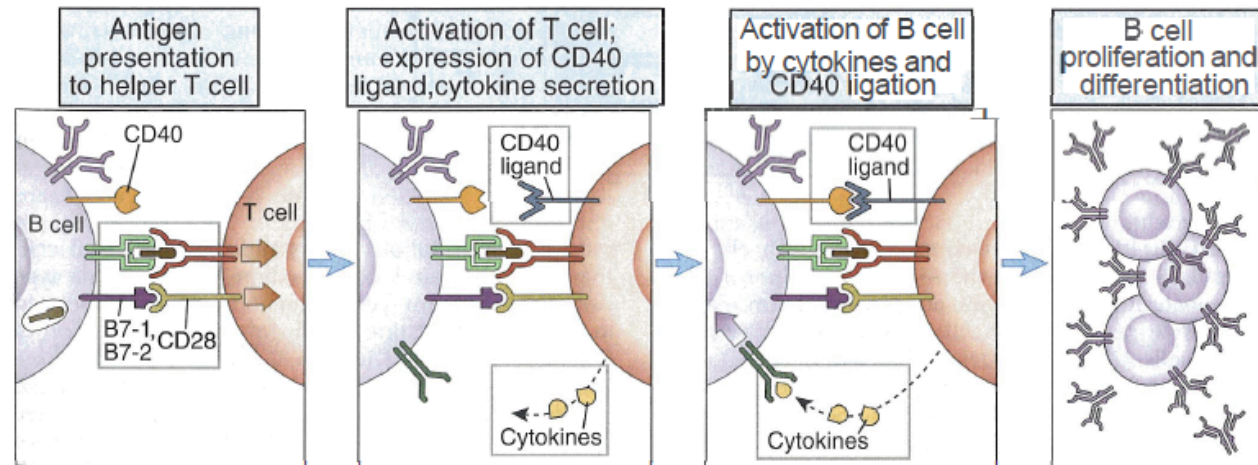
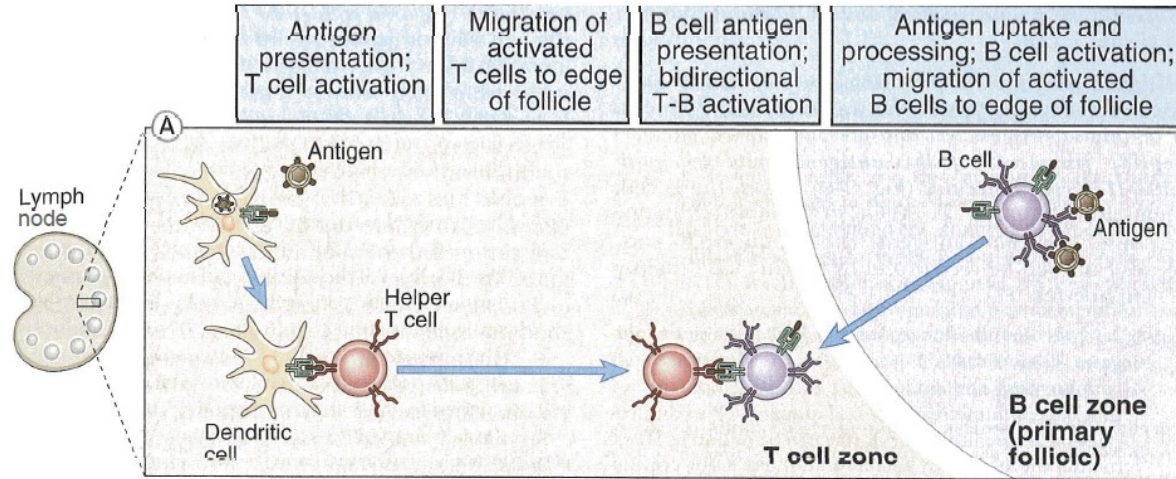
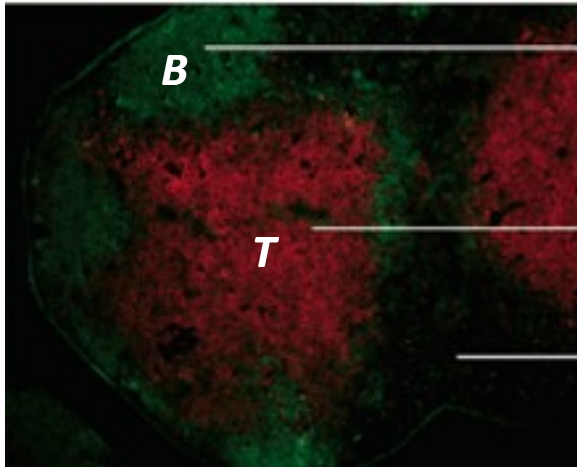
IgE (0,004%) - obrana proti parazitárním bakteriím
- vazba na žírné buňky způsobuje uvolnění histaminu (alergie)

B-LYMFOCYTY - odpověď

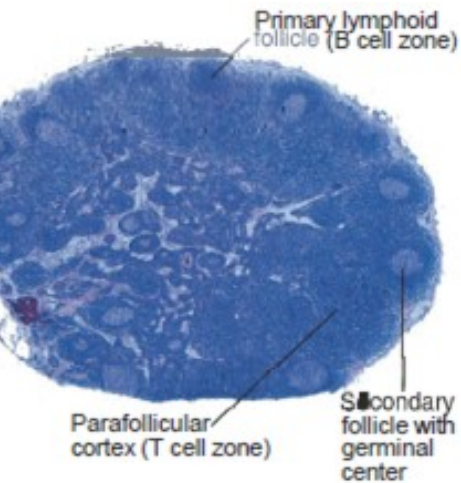
	T - <u>NE</u> závislá	T - závislá
Vlastnosti antigenu		
Chemické vlastnosti	polysacharidy, nukleové kyseliny, glykolipidy	proteiny
Struktura	Polymerická – ten samý antigenní determinant se mnohokrát opakuje	Několik málo kopií různých antigenních determinantů
Odolnost vůči degradaci	Ano	Ne
Vlastnosti protilátkové odpovědi		
Sekundární odpověď (paměťové B-buňky)	Částečně pozorována u polysacharidů (asi díky pomalé degradaci)	Ano
Isotypový přesmyk	Omzený: IgM ($\rightarrow$ <i>IgG</i>)	Ano: IgM $\rightarrow$ IgG, IgA, IgE
Vyzrávání afinity	Malá nebo žádná	Ano
Buňky	B1-buňky , MZ B-buňky	MZ B-buňky, FO B-buňky

B-LYMFOCYTY - odpověď

Protilátková odpověď závislá na T pomocných lymfocytech

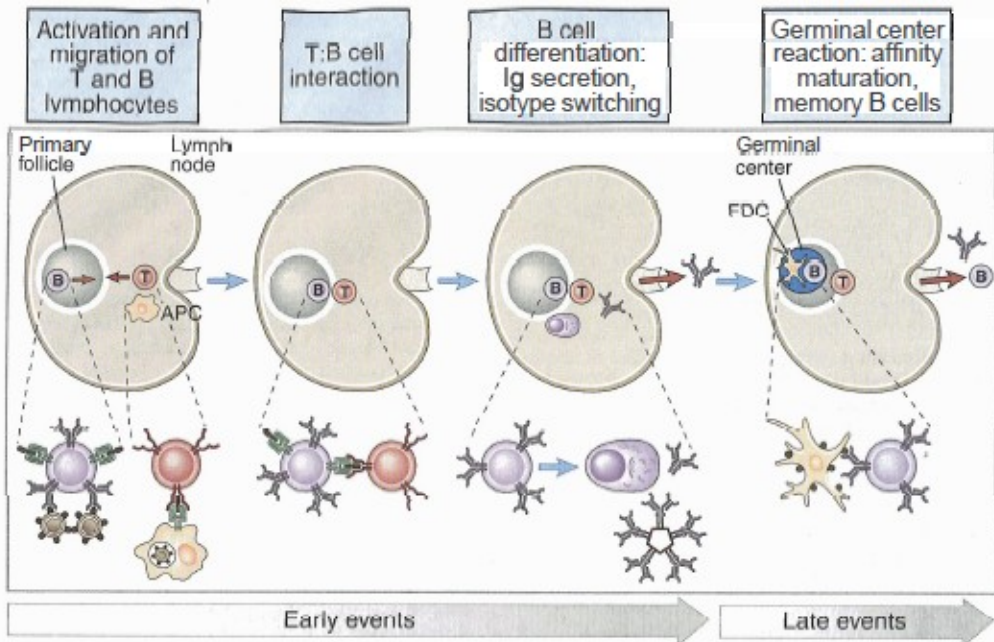
REAKCE GERMINÁLNÍHO CENTRA

1) *Isotypový přesmyk*

2) *Vyžívání afinity*

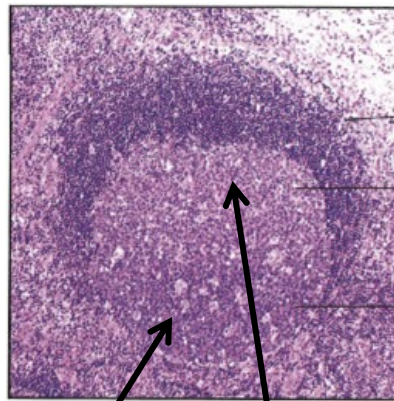
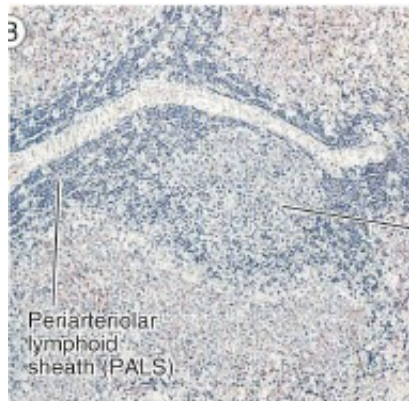
3) *Paměťové B-buňky*

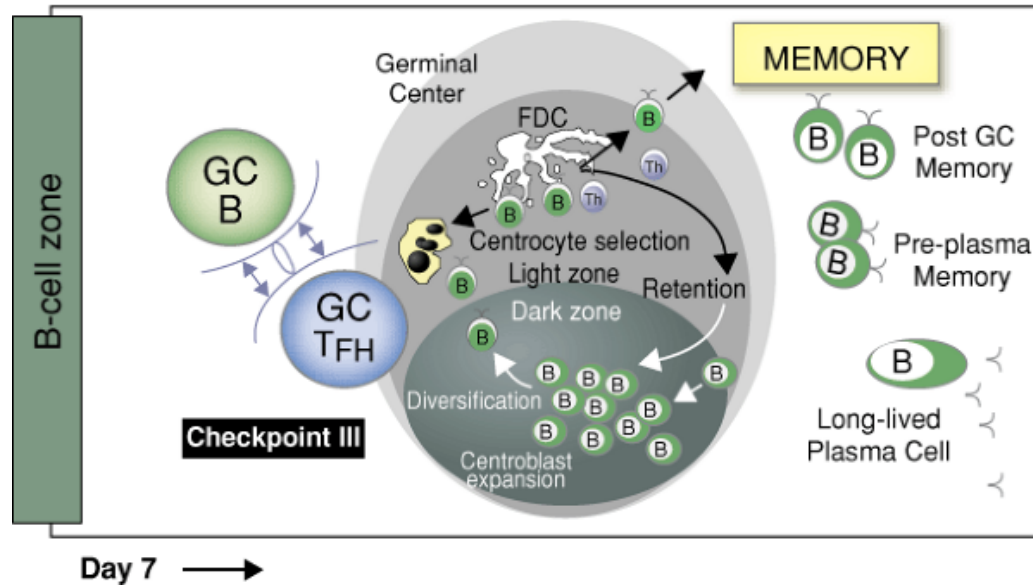
Germinal Center Reaction

Sekundární folikul ve **slezině**

Sekundární folikul v **lymfatické uzlině**

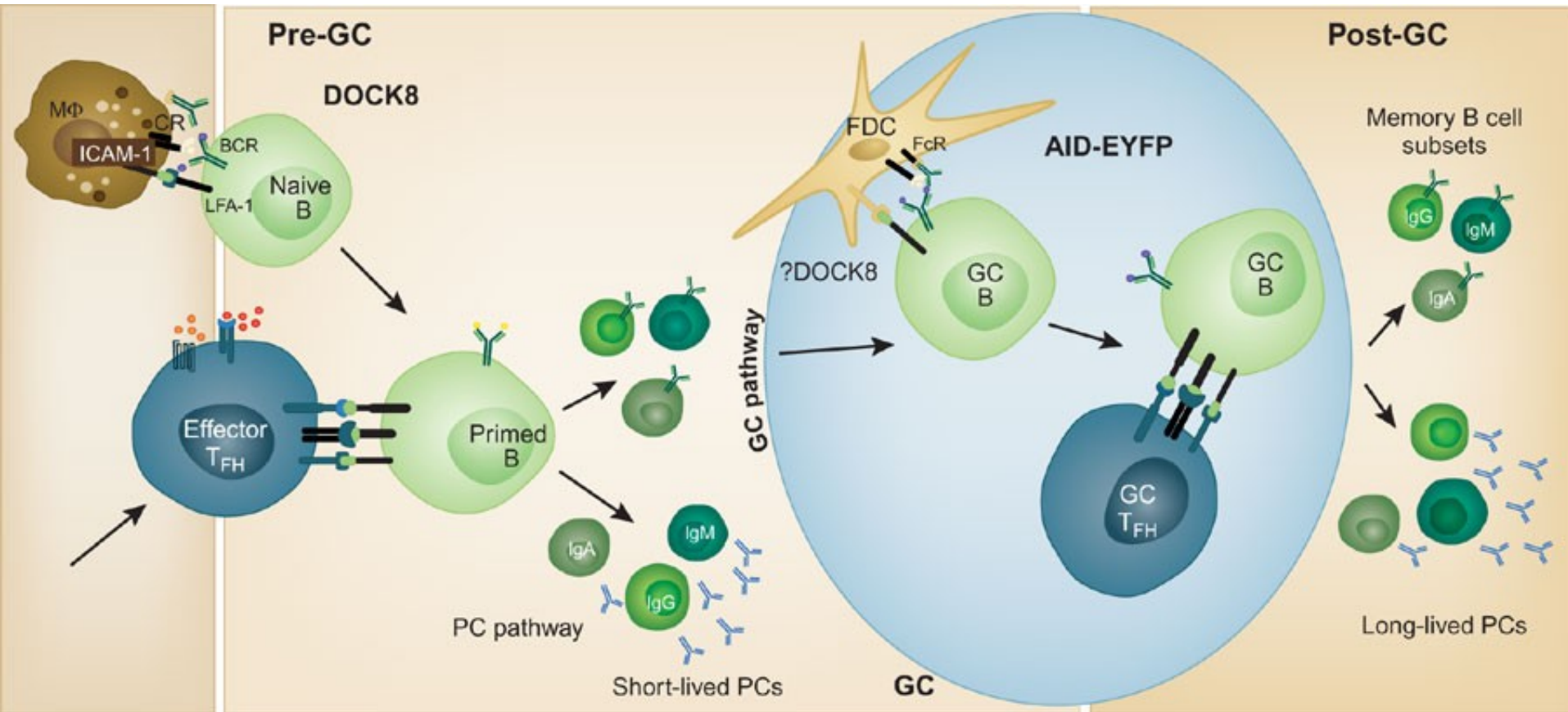

Tmavá zóna
Světlá zóna

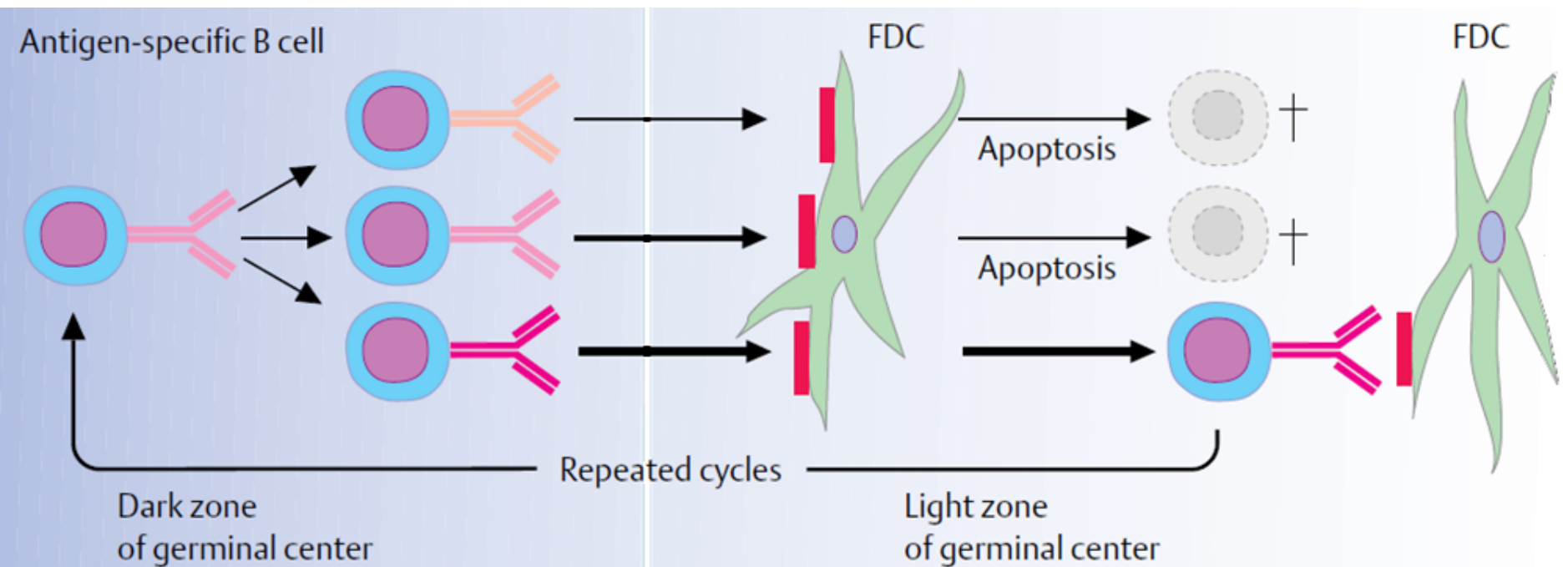

Day 7 →

PAMĚŤOVÉ B-BUŇKY

B-BUŇKY (vyzrávání afinity)

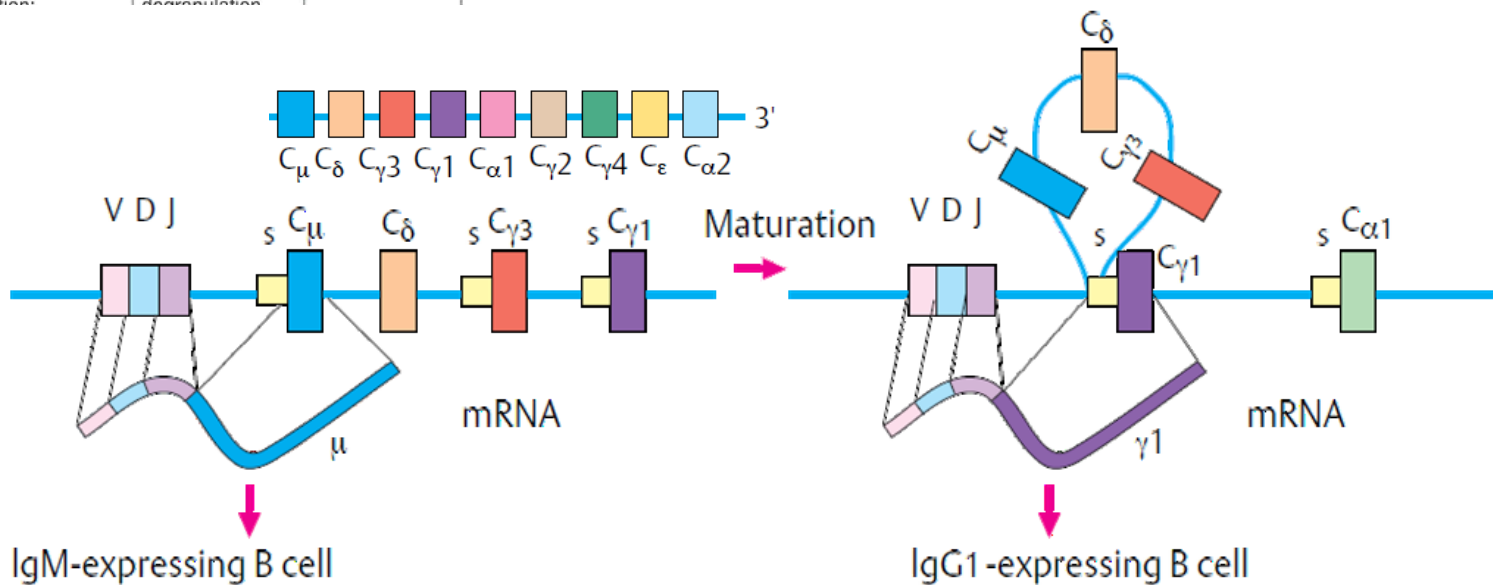
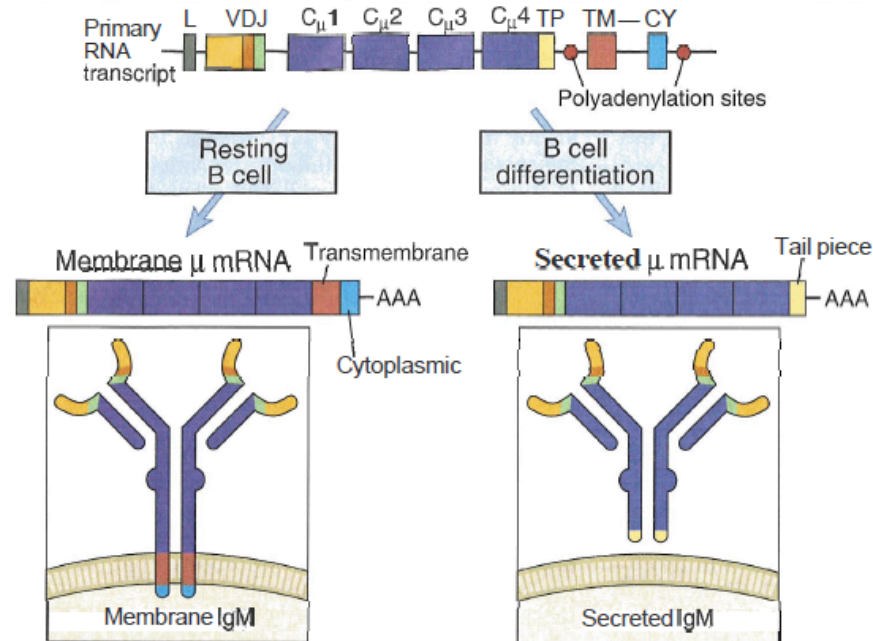
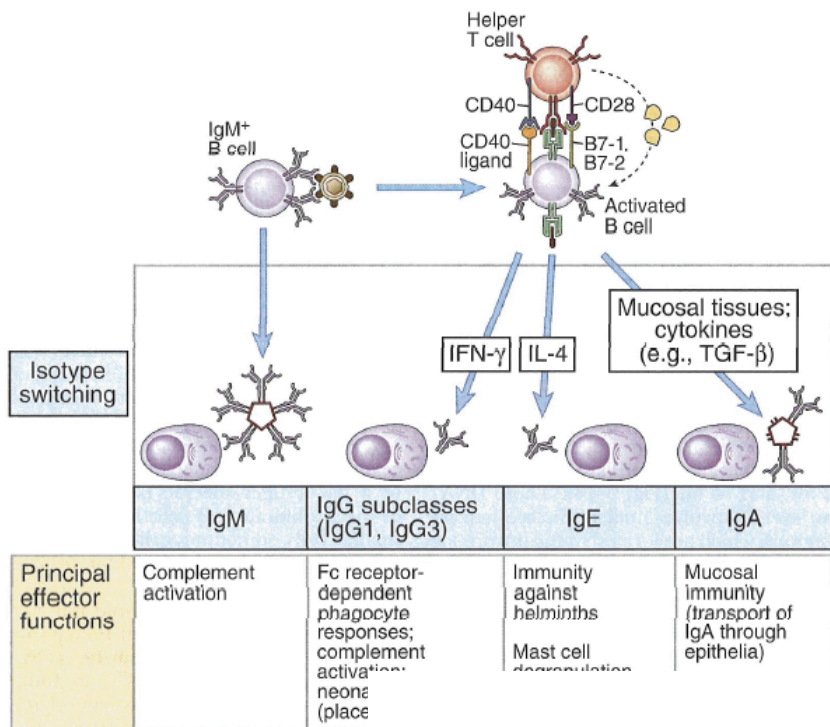
- Proliferation
- Point mutation in V-region of H/L-chains

Mutated immunoglobulin with higher affinity binds antigen-presenting FDC and survives

= Amino acid switch = 10-fold increase in affinity

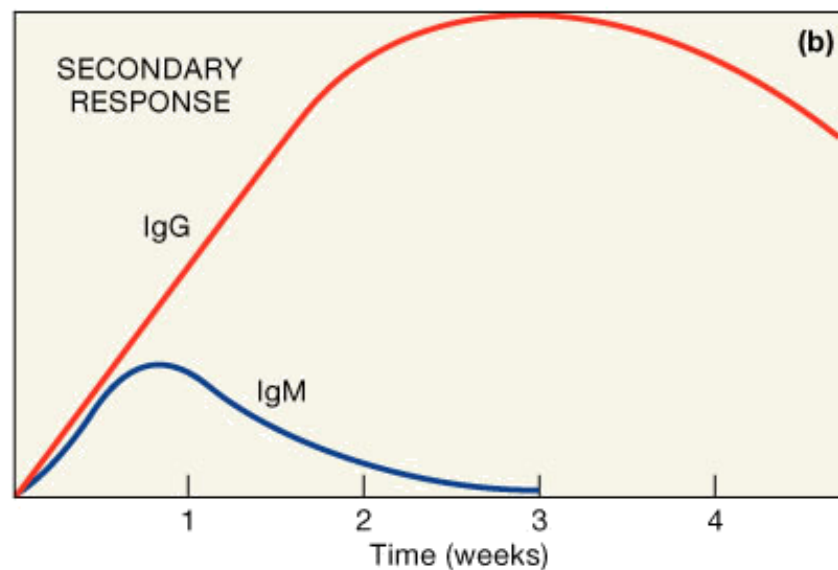
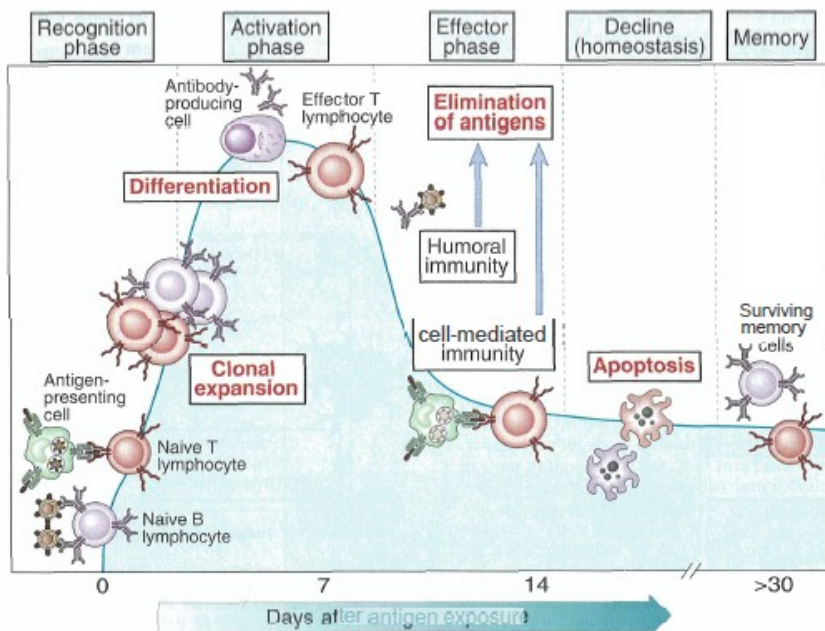
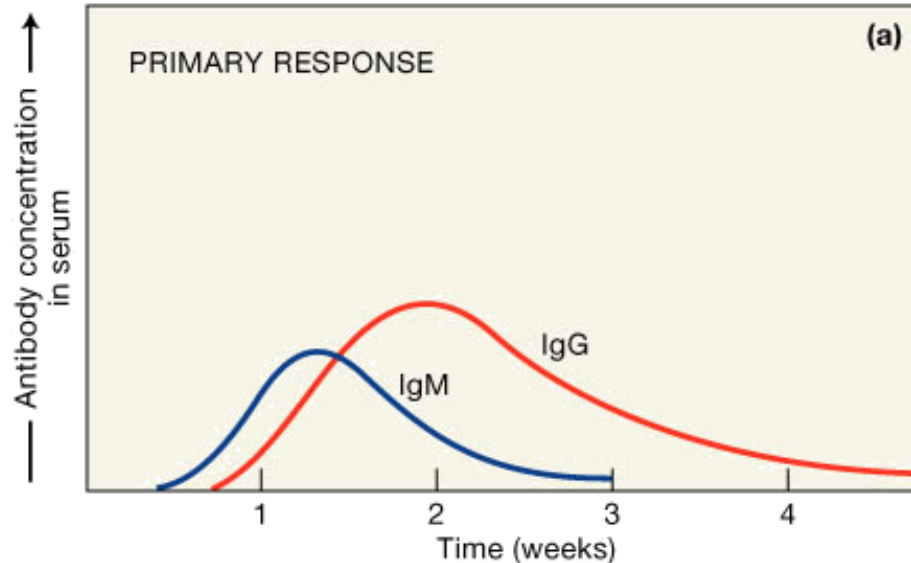
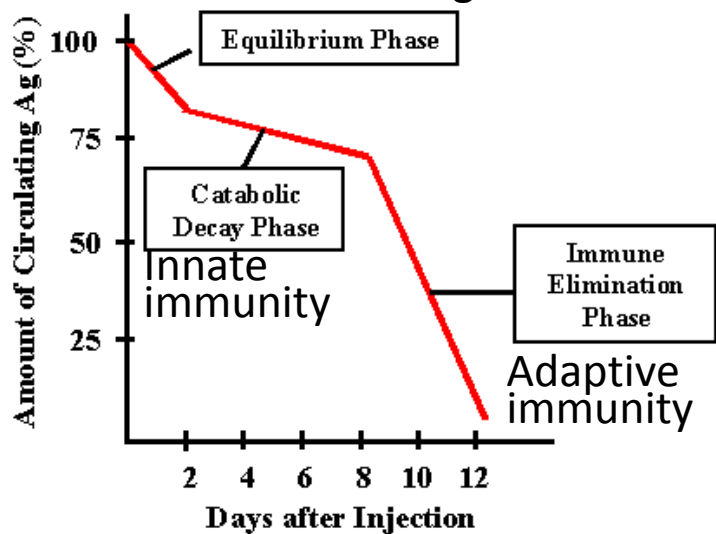
B-BUŇKY (izotypový přesmyk)

PRIMÁRNÍ A SEKUNDÁRNÍ ODPOVĚĚ

Fate of the immunogen

RESPONSES

